

**MÄLARDALENS HÖGSKOLA
ESKILSTUNA VÄSTERÅS**

Sociologi med socialpsykologisk inriktning SOA135
Akademin för hälsa, vård och välfärd. VT 2017

”Kärlekens tid har bevarat dess längtan”

- en hermeneutisk studie om kärleksrelationen i det senmoderna samhället

Uppsats kandidatnivå, 15 hp
Författare: Linda Bejermyr
Handledare: Tomas Kumlin
Examinator: Mohammadrafi Mahmoodian

Sammanfattning

Denna studie undersöker hur den hållbara kärleksrelationen i det senmoderna samhället ser ut. Hållbar kärlek är ett fascinerande fenomen under senmoderniteten som generellt präglas av individualisering med utbredd relationell rörlighet. Trots att detta har resulterat i mer flyktiga och instabila relationer är människans önskan att leva i en hållbar kärleksrelation stark. Det gör det intressant att i denna studie undersöka det karaktäristiska för en senmodern, hållbar kärleksrelation. Studien lutar sig på ett teoretiskt och begreppsligt ramverk uppbyggt kring Anthony Giddens tankar om senmoderniteten och dess rena förhållande samt Ulrich Beck och Elisabeth Beck-Gernsheim teori om kärleken som vår sekulära religion. Dialogiska intervjuer genomfördes med fem par enligt en hermeneutisk metodansats som varit gifta i minst 25 år. Studiens resultat presenterar en huvudtolkning som lyfter fram att hållbar kärlek är möjlig under senmoderna villkor då paret lutar på kärleken men ändå inte tar den för given. Detta innebär förtröstan att kärleken kommer att bestå genom livets lopp men utan att förutsätta att det sker utan engagemang och omsorg eller att relationen behöver uppfylla en idealbild för att fungera. Jag menar att det är *den bärande relationen* som är förutsättningen för hållbar kärlek under senmoderniteten.

Nyckelord: senmodernitet, långvariga äktenskap, hållbar kärleksrelation, hermeneutik

Innehållsförteckning

INLEDNING & BAKGRUND	4
FRÅGESTÄLLNING OCH SYFTE	5
TIDIGARE FORSKNING	5
<i>Personlighetens betydelse</i>	5
<i>Stadier under familjelivet</i>	6
<i>Relations specifika faktorer</i>	7
<i>Socioekonomiska- och hälsofaktorer</i>	8
SAMMANFATTNING AV DEN TIDIGARE FORSKNINGEN.....	9
MITT BIDRAG TILL FÄLTET OCH DEN TIDIGARE FORSKNINGEN.....	9
TEORETISK OCH BEGREPPSLIG REFERENS RAM	9
SENMODERNITETENS FRAMVÄXT.....	10
DET RENA FÖRHÅLLET.....	10
KÄRLEKEN SOM VÅR SEKULÄRA RELIGION.....	12
METOD	14
URVAL.....	15
FÖRFÖRSTÅELEN.....	15
DATAINSAMLING.....	16
ANALYS.....	16
<i>Inledande tolkning</i>	17
<i>Fördjupad tolkning</i>	17
<i>Huvudtolkning</i>	18
ETISKA ÖVERVÄGANDEN.....	18
RESULTAT	18
INLEDANDE TOLKNING.....	18
<i>Både lika och lika</i>	19
<i>Gemensamma och ogemensamma intressen</i>	19
<i>Se bortom bristerna</i>	19
<i>Konflikthantering</i>	19
<i>Barnens roll i relationen</i>	19
<i>Kärlekens stabilitet</i>	19
<i>Förbise den ideala kärleksrelationen</i>	20
FÖRDJUPAD TOLKNING.....	20
<i>Balansera gemenskap och självständighet</i>	20
<i>Relationen som den är</i>	22
<i>Kärleksrelationens utmaningar</i>	24
<i>Kärlekens växt</i>	26
HUVUDTOLKNING.....	28
<i>Lita på kärleken men ta den aldrig för given</i>	28
DISKUSSION	30
TIDIGARE FORSKNING I RELATION TILL RESULTATET.....	31
TEORETISK OCH BEGREPPSLIG REFERENS RAM I RELATION TILL RESULTATET.....	32
METODOLOGISKA REFLEKTIONER.....	34
EGNA REFLEKTIONER, MIN FÖRFÖRSTÅELSE OCH FÖRSLAG PÅ FRAMTIDA FORSKNING.....	34
REFERENS LISTA	35
BILAGA 1. INTERVJUGUIDE	37

Inledning & bakgrund

Det har för människor i alla tider varit viktigt att inleda och upprätthålla relationer. I det förmoderna samhället valde människan inte alltid själv vem hon skulle ingå en kärleksrelation och gifta sig med. Detta tillskillnad från i det senmoderna samhället då individualiseringen utvecklats i hög grad. I och med mindre tydliga riktlinjer av traditioner, trosuppfattning, bygemenskap och familjeband för hur vi ska leva våra liv har människan fått en ökad frihet. Detta innebär att människan själv är huvudansvarig för utformandet av sitt liv och sitt äktenskap. Äktenskapet blir därmed ett reflexivt projekt där självutveckling och emotionell tillfredsställelse är viktiga komponenter. Detta medför att äktenskapet kan rasera då den ena partnern inte längre känner att äktenskapet ger tillräckligt mycket tillfredsställelse eller att äktenskapet hindrar individen från att uppfylla personliga mål (Giddens 1995:58). Detta gör kärleksrelationen mer instabil och sårbar i det senmoderna samhället då parterna går med på ett ”tills vidare” åtagande till varandra.

Arrangerade äktenskap kan kännas förlegat i senmoderna västerländska samhällen då individen uppmuntras att göra egna val. Men detta fenomen är bara ett fjärrkontrollsklick borta då vi på SVT kan se programmet *Gift vid första ögonkastet* där ett expertteam arrangerar äktenskap genom att matcha ihop tre par utifrån hundratals sökande singlar som ska gifta sig utan att ha sett varandra tidigare. I och med svårigheten att upprätthålla hållbara relationer under senmoderniteten kan därmed längtan efter att hitta en livspartner vara så stark att vi är beredda att frivilligt gifta oss med en total främling. Detta visar att vi trots mer ostabila och flyktiga relationer i samhället har en stark tro på den hållbara kärleken, att hitta vår själsfrände att dela och bygga upp vårt liv tillsammans med. Detta implicerar även vår starka tilltro till expertsystem, att vi litar på att dessa experter ska hjälpa oss att hitta den äkta, hållbara kärleken. Varför längtan efter hållbar kärlek är så stark kan bero på att äktenskapet ses som en milstolpe för många. Det är någonting som vi vill uppnå och kan bekräfta vår självbild på olika sätt, att vi har hittat någon att dela livet tillsammans med som även vill dela sitt liv med oss. Med hjälp av giftermålet meddelar vi vår omgivning hur vi ser på kärleken till vår partner och att denna kärlek är äkta och ämnad att bestå.

Trots önskan om hållbar kärlek är det många äktenskap som går i kras vilket kan upplevas som ett misslyckande. Vi bygger till stor del upp våra liv kring vår kärleksrelation och då denna tar slut kan vi tvingas bygga upp vårt liv på nytt. Många par som är med i *Gift vid första ögonkastet* håller inte utan beslutar sig för att ta ut skilsmässa efter en intensiv fyraveckorsperiod tillsammans. Experterna har i regel utgått från psykologiska undersökningar vid matchningen av singlar med fokus på individens personlighet i form av bland annat IQ-test och enkäter för att ta reda på deras värderingar om sig själva, andra människor och livet. Varför ett äktenskap mellan två individer som på pappret är så perfekt matchade utifrån personlighetstester, intelligenstag, värderingar, utseende, livsstil och så vidare inte håller förbryllar dessa experter. De har ju utgått ifrån att lika par leka bäst, att likheterna mellan två personer är det som för dem samman och som kan upprätthålla relationen. Att titta på hållbar kärlek utifrån ett bredare samhällsperspektiv kan göra att kunskap som experterna för *Gift vid första ögonkastet* förbisett lyfts fram då samhällliga normer, värderingar och ideal har inflytande över oss och våra kärleksrelationer. Enligt Giddens et al. (2014:258) visar en brittisk opinionsundersökning att äktenskap tenderar att vara mer hållbara än samboförhållanden som blir allt vanligare. För ogifta par som levde tillsammans var sannolikheten för separation tre till fyra gånger så stor som för de gifta paren. Det ställer frågan hos mig hur vissa äktenskap håller medan andra inte gör det, särskilt under en tid som präglas av flyktiga relationer och ett ökat skilsmäsoantal. För att få kunskap om detta är det därmed relevant att studera vad det är som får långvariga äktenskap att hålla.

Frågeställning och syfte

Den ovanstående inledningen ger en öppen inblick i fenomenet hållbar kärlek under senmoderna villkor. Med denna eftersträvansvärda öppenhet vill jag genom en hermeneutisk undersökning genomföra min studie med syftet att undersöka vad som är det karaktäristiska för ett långvarigt äktenskap. Jag tänker att ett långvarigt äktenskap innefattar en hållbar kärleksrelation och därmed blir huvudfrågan jag ämnar att besvara: *Hur ser den hållbara kärleksrelationen ut i det senmoderna samhället?* Denna fråga vill jag besvara utifrån en hermeneutisk metod då denna ger mig förutsättningen att kunna tolka för att förstå fenomenet hållbar kärlek i det senmoderna samhället utifrån det teoretiska och begreppsliga ramverk som presenteras nedan.

Tidigare forskning

I sökandet av tidigare forskning upptäckte jag tidigt att forskningsfältet om kärleksrelationer är mycket omfattande. Att däremot hitta forskning med inriktning på långvariga äktenskap har varit svårare då mycket forskning gjorts med unga och nygifta par i fokus. Jag har haft för avsikt att finna de områden som varit mest frekventa för det långvariga äktenskapets hållbarhet och kvalitet genom att söka efter mönster i den tidigare forskningen. De sökord jag använt mig av är *long-term relationships, long-term marriages, marital stability, marital success, marital satisfaction, marital happiness* med flera. Databaserna jag använt mig av har varit Sociological Abstracts och PsychInfo. Nedan presenteras de olika teman som jag funnit mest förekommande och relevanta för långvariga äktenskap utifrån tidigare forskning. I slutet av detta avsnitt presenterar jag en sammanfattning av de olika temana och en diskussion kring det bidrag min studie kan utgöra i förhållande till den tidigare forskningen.

Personlighetens betydelse

Många studier har gjorts för att undersöka vilken roll individens personlighet spelar för den intima relationens välmående och stabilitet. Den tidigare forskningen är både tvetydig och skiftande, ett tydligt svar på frågan om likheter eller olikheter i parets personligheter är främjande för äktenskaplig stabilitet kan därmed inte ges.

Claxton, O'Rourke, Smith & DeLongis (2012) ämnar i sin studie att undersöka innebörden av skiljaktigheter i personligheter och äktenskaplig tillfredsställelse, både utifrån självskattning och skattning av sin partner, i ett urval av långvarigt gifta, äldre vuxna boende i Canada. Totalt deltog 125 heterosexuella par i åldern 50-82 år som varit gifta i 20-56 år. Mätinstrumentet som användes var ett personlighetstest utifrån Big Five (öppenhet, samvetsgrannhet, extraversion, vänlighet och neuroticism). Resultatet visade att i de par där man uppfattade sin partner mer positivt än sig själv eller att man uppfattas mer positivt av sin partner förknippades med äktenskaplig tillfredsställelse. För varje egenskap som männen rankade högre hos sin fru än hos sig själva rapporterade de en högre äktenskaplig tillfredsställelse. Detsamma gällde för fruarna med ett undantag för högre rankad öppenhet för nya upplevelser hos sin man än hos sig själv. De fruar som framställdes mer positivt av sina män förutspådde fruns äktenskapliga tillfredsställelse med något enstaka undantag. Studien visar en koppling mellan att maken upplever sig själv som mer vänlig, medkännande och samarbetsvillig än sin fru och med äktenskaplig tillfredsställelse för både män och kvinnor. Att uppleva att sin partner är mindre neurotisk än sig själv och att även uppfattas ha en lägre nivå av neuroticism av sin partner hade en förbindelse med äktenskaplig tillfredsställelse för både män och kvinnor i denna studie. Samvetsgrannhet vilket innebär pliktrogenhet, målinriktadhet och självdisciplin är den egenskap som generellt associeras med äktenskaplig tillfredsställelse för långvarigt gifta par i denna studie. Detta innebär att de män och kvinnor som beskrivit sig själva och sin partner som mycket samvetsgranna upplevde den högsta

nivån av äktenskaplig tillfredsställelse.

Det resultat som Claxton et al. presenterar kan kopplas till Shiota, Levenson och Zacks studie (2007). Shiota et al. hade för avsikt med sin studie att studera relationen mellan likheter i personlighet utifrån Big Five-personlighetstest och äktenskaplig tillfredsställelse i medelålders till äldre par boendes i San Francisco Bay under en tidsperiod av 12 år. Denna studie fokuserar på likheter och skillnader mellan makars personligheter i relation till tillfredsställelse inom äktenskapet. Medelåldersgruppen i början av studien var 40-50 år och gifta i minst 15 år jämfört med den äldre gruppen som var 60-70 år och gifta i minst 35 år. Totalt deltog 67 par i studien där 27 var medelålders och 40 par var äldre. Resultatet visade att totala likheter i personlighet i början av studien inte kunde relateras till äktenskaplig tillfredsställelse vid den tidpunkten men att större likheter i personligheter förkunnade mindre äktenskaplig tillfredsställelse över en 12 års-period. En skillnad mellan åldersgrupperna var att par i medelåldersgruppen som uppvisade likheter inom samvetsgrannhet och extraversion hade sämre äktenskaplig tillfredsställelse vilket inte kunde observeras i den äldre gruppen. Detta är helt i motsats till studien av Claxton et al. (2012) som visade att samvetsgrannhet förknippas med äktenskaplig tillfredsställelse. Likheterna mellan dessa studier är att Claxton et al. visade att skillnader är positivt för tillfredsställelse i kärleksrelationen och Shiota et al. (2007) fann att likheter i personlighet visade sig ha mer negativa utfall i medelåldersgruppen än i den äldre urvalsgruppen.

Studier under familjelivet

Det är många faktorer enligt den tidigare forskningen som spelar in när ett par väljer att ingå äktenskap för dess varaktighet och kvalitet, som exempelvis ålder när paret ingår äktenskap och om detta sker innan eller efter att paret fått barn tillsammans.

Glenn, Uecker & Love Jr (2010) undersöker i sin amerikanska studie äktenskaplig framgång hos par som ingick sitt första äktenskap i relativt hög ålder (30+) respektive par som gifte sig för första gången i en lägre ålder (20-årsåldern). De belyser detta utifrån äktenskapets överlevnad och kvalitet. Datainsamlingen genomfördes med hjälp av fem olika surveyundersökningar med engelskspråkiga och spansktalande informanter. Totalt deltog 404 informanter i studien. Resultatet visar att par som ingick äktenskap vid sen eller relativt sen ålder hade hög sannolikhet att hålla men att de par som gifte sig vid en senare ålder upplevde sämre kvalitet i deras äktenskap än de par som gifte sig tidigare. Sannolikheten för ett äktenskap som både är stabilt och uppnår hög kvalitet ökade för dem som var mellan 22-25 år när de gifte sig i jämförelse med alla andra åldersgrupper. Äktenskaplig hållbarhet för par som gifter sig senare än denna ålder visade sig ha ett samband med en ökad tendens att stanna kvar i medelmåttliga till dåliga äktenskap.

Den tidigare forskningen pekar även mot att vid vilket livsstadium som äktenskapet ingås har betydelse för dess framtid och att själva äktenskapet har betydelse för en relations varaktighet. Musick och Michelmores studie (2015) har för avsikt att studera den äktenskapliga stabilitetens förändring över tid hos amerikanska par som fått ett barn tillsammans. Datainsamlingen genomfördes 1995 och 2006-2010 genom en surveyundersökning där deltagarna delades upp i grupperna 1. gifta sig sedan få barn, 2. leva sambos, sedan gifta sig och därefter skaffa barn, 3. leva sambos, sedan skaffa barn och därefter gifta sig och 4. leva sambos och sedan skaffa barn men utan att gifta sig. Undersökningen från 1995 visar att oddsen för separation var lägre för de par som gifte sig innan de fick barn (grupp 1 och 2) än för de par som levde sambos och inte gifte sig innan de fick barn (grupp 3) vilka upplevde mer obalans i sitt äktenskap. Undersökningen som genomfördes 2006-2010 visar däremot att

oddsen för separation för de par som gifte sig innan barnafödseln (grupp 1 och 2) var oskiljbara från dem levde sambos, sedan skaffade barn och därefter gifte sig (grupp 3). Odds för separation i denna del av studien var endast högre för de par som inte ingick äktenskap innan eller efter barnets födsel utan fortsatte att endast leva sambos (grupp 4).

Hatch och Bulcrofts (2004) syfte med sin studie är att försöka fastställa huruvida frekvensen av oenigheter i äktenskapet, familjelivskeden och ålder kan hänföras till äktenskapets längd. De använder sig av tvärsnitts- och longitudinell data från en surveyundersökning. Deltagarna för denna studie i USA var 20-79 år vid studiens början och totalt deltog 5448 personer i studien. Deras studie tyder på att de par som bråkar ofta har högre sannolikhet för skilsmässa, detta resultat är exceptionellt för yngre par som varit gifta under en kortare period. Hatch och Bulcrofts studie visar även att barn ökar frekvensen av äktenskapliga oenigheter vilket har en koppling till att äktenskapets varighet minskar. Detta står i motsats till resultatet i Yucels studie (2016) där faktorn att ha barn i skolåldern som bor hemma inte har något samband med obalans i äktenskapet. Yucels syfte med sin studie är att utvärdera vilka förutsättningar som kan förutsäga orsakerna till gifta individers instabila äktenskap i norra Cypern genom att fokusera på socio-ekonomiska, attitydmässiga, psykologiska och relationsspecifika faktorer. Datainsamlingen gjordes av en surveyundersökning genom intervjuer av 469 gifta individer. Deltagarna var 18 år eller äldre som i genomsnitt varit gifta i 13 år. Studien ämnar att förstå vilka avgörande faktorer som ökar sannolikheten för obalans i äktenskapet (om någon av makarna diskuterat separation under det senaste året) och vad det är som får par att hålla ihop (Yucel 2016:257-258). Hatch och Bulcrofts (2004) resultat i sin undersökning skiljer sig även mot Musick och Michelmores studie (2015:1477) som redovisats ovan och som visar att risken för separation minskar då man får fler än ett barn tillsammans med samma partner.

Den tidigare forskningen pekar på att vad vi värderar högt hos vår partner kan skilja sig åt mellan olika stadier i livet. Montgomery & Sorell (1997:56) avser med sin studie att besvara frågan vilken inställning till kärlek som hör bäst ihop med tillfredsställelse i relationen under olika stadier av familjelivet. Urvalet bestod av 122 män och 128 kvinnor från sydvästra USA mellan 17-70 år indelade i fyra grupper (barnlösa unga vuxna mellan 17-24 år, barnlösa, gifta personer under 30 år, gifta personer mellan 24-50 med barn som bor hemma och går i förskola/skola samt gifta mellan 50-70 år med barn som flyttat hemifrån). Deltagarna fick besvara en enkät med bakgrundinformation om sig själva och sedan en enkätundersökning inspirerad av Lee's sex mätbara kärleksstilar, Eros, Ludus, Storge, Pragma, Mania och Agape. Eros innebär en stark fysisk och emotionell attraktion till sin partner. Ludus står för en lekfull, distanserad och reserverad attityd till kärlek. Storge innebär att individen värderar den långvariga vänskapen och Pragma innebär en praktisk attityd till kärlek där individen värderar en partner som stämmer in på specifika kriterier. Mania innebär besatthet, beroende, äganderätt och dominans medan Agape innebär en altruistisk, osjälvisk kärlek där individen prioriterar partners behov (Montgomery & Sorell 1997:55). Män och kvinnor uppvisar relativt lika attityder till kärlek under vuxenlivet enligt Montgomery och Sorells studie. Studien visar ett samband mellan Eros, Agape och hög relationstillfredsställelse för alla grupper inom de olika livsstadierna. Attityden Ludus visar sig vara starkt negativt associerad till tillfredsställelse i relationen för alla tre grupper av gifta par (till skillnad från i gruppen av unga singlar där detta samband inte visades). Studien visar inget samband mellan Pragma, Mania och relationstillfredsställelse för någon av grupperna.

Relationsspecifika faktorer

Även faktorer som är specifika för relationen, som konflikter och vad vi värderar hos vår partner är avgörande för äktenskapets hållbarhet och kvalitet enligt den tidigare forskningen.

Resultatet i Hatch och Bulcrofts studie (2004) som redovisats ovan visar som tidigare nämnt att äktenskap där partnerna bråkade mer frekvent hade ökad sannolikhet att sluta i skilsmässa. Studien visar att äldre makar var mindre oense än yngre, att det förekommer färre oenigheter när ingen av makarna hade ett arbete jämfört med när båda hade ett arbete och då de spenderade mer ensamtid med varandra. Medelålders respondenter (40-59) som varit gifta mellan 10 och 20 år rapporterade fler oenigheter än medelålders respondenter som varit gifta en kortare period än 10 år och en längre period än 20 år. Hatch och Bulcrofts studie visar att barn ökade frekvensen av äktenskapliga oenigheter vilket kunde kopplas till kortare perioder av äktenskaplig varaktighet. Resultatet visar att gifta män upplevde fler oenigheter i äktenskapet än gifta kvinnor och att det var större sannolikhet att de deltagare som upplevde mer frekventa konflikter vid den första omgången av studien hade skiljt sig vid den andra omgången av studien. De flesta som separerat vid den andra datainsamlingen till följd av detta var yngre deltagare. Detta står i motsats till Glenn et al. (2010) som redovisats ovan där resultatet visar att de par som gifte sig vid en högre ålder upplevde sämre kvalitet i deras äktenskap än de par som gifte sig tidigare.

Yucels (2016) studie som presenterats ovan visar att relationsspecifika faktorer är de som har störst inverkan för obalans i äktenskapet till skillnad från socioekonomiska faktorer. En högre nivå av belåtenhet i äktenskapet, mindre äktenskapliga konflikter och högre sexuell tillfredsställelse ökar graden av äktenskaplig stabilitet. Resultatet visar även att längre äktenskap är mer stabila (Yucel 2016).

Den tidigare forskningen visar även att vad vi värderar i en relation har betydelse för parternas tillfredsställelse i relationen. Som tidigare nämnt visar Montgomery och Sorells (1997) studie att passion, vänskap och hänsyn till partnerns behov är betydelsefullt för såväl män som kvinnor under hela familjelivet för tillfredsställelse i relationen. Att se kärleken som ett spel och att uppvisa en reserverad attityd mot sin partner är negativt för tillfredsställelse i relationen för gifta par till skillnad för unga singlar. Deras studie visar även att dominans, äganderätt och beroende inte främjar tillfredsställelse i relationen. Det som ökar sannolikheten för makarnas gemensamma tillfredsställelse enligt denna studie är engagemang, anförtröende, sexuell intimitet, stöttande attityd mot partnern och en passionerad syn på sin partner (Montgomery & Sorrell 1997).

Socioekonomiska- och hälsofaktorer

Utöver relationsspecifika faktorer har även socioekonomiska- och hälsofaktorer betydelse för äktenskapets hållbarhet och kvalitet enligt den tidigare forskningen, dock med vissa motsägande resultat.

Yucels studie (2016) visar inget signifikant samband mellan någon av de socioekonomiska faktorerna (kön, etnicitet, utbildning, ha barn i skolåldern som bor hemma, giftemålshistorik [varit gift tidigare] och hushållsinkomster) med obalans i äktenskapet. Detta skiljer sig från Musick och Michelmores studie (2015) vars resultat visar att socioekonomiska faktorer har betydelse då en universitetsexamen har en positiv effekt för stabilitet inom äktenskap. Deras studie visar att universitetsexamen halverar oddsen för separation jämfört med då partnerna endast har en gymnasieexamen. Montgomery och Sorells studie (1997) visar att högre utbildning har betydelse för människors attityd till kärlek då högutbildade är mindre benägna att godta den lekfulla, reserverade och dominanta attityden.

Resultatet i Hatch och Bulcrofts studie (2004: 486) visar att äldre makar (60-79) rapporterar färre äktenskapliga oenigheter som berör socioekonomiska faktorer som pengar, arbete och

hushållssysslor än vad yngre och medelålderspar gör. Skillnader i ålder för makarna visar sig även gälla för hälsofaktorer i deras studie då sämre hälsa för maken eller makarna eller båda två skapar fler oenigheter i äktenskapet för yngre personer än för äldre (Hatch & Bulcroft 2004:487). Detta kan kopplas till Yucels studie (2016:265) där resultatet visar att hög grad av depression har ett starkt samband med obalans i äktenskapet.

Sammanfattning av den tidigare forskningen

Den tidigare forskningen visar att dynamik i personlighet till viss del är positivt för parternas upplevda tillfredsställelse i äktenskapet. Likheter för samtliga Big Five-personlighetsegenskaper visar ingen direkt koppling till tillfredsställelse i äktenskapet med ett undantag för samvetsgrannhet. Viss tidigare forskning visar att detta är den generella egenskapen som förknippas med tillfredsställelse i äktenskapet vilket innebär att män och kvinnor värderar pliktrogenhet, pålitlighet, noggrannhet och självdisciplin hos sin partner. Resultatet pekar på att sannolikheten för att ett äktenskap ska hålla och uppvisa hög kvalitet ökar om paret är mellan 22-25 år när de gifter sig. De som gifter sig senare än denna ålder tenderar att hålla på grund av en tendens att stanna kvar i medelmåttliga eller dåliga äktenskap. Samtidigt visar tidigare forskning att äldre par upplever sig ha färre oenigheter i äktenskapet än yngre och att sannolikheten för skilsmässa hos de senare ökade då yngre par upplevde mycket frekventa oenigheter i relationen. Studier visar att själva äktenskapet har betydelse för en kärleksrelations hållbarhet och att odds för separation ökar för de par som lever sambos innan och efter de får barn utan att ingå äktenskap. Resultatet pekar på att barn leder till fler konflikter och osämjor vilket förkortar äktenskapets varaktighet samtidigt som andra resultat pekar på att barn inte har någon betydelse för obalans i äktenskapet och att få fler barn tillsammans med samma partner minskar risken för separation.

Den tidigare forskningen visar att passion och vänskap är viktigt för tillfredsställelse i relationen genom hela familjelivet och hög nivå av belåtenhet, sexuell tillfredsställelse och mindre konflikter minskar risken för ett ostabilt äktenskap. Oenhetliga resultat presenteras för vilken roll socioekonomiska faktorer spelar för äktenskapets hållbarhet och kvalitet. Resultatet pekar på att utbildning inte har någon betydelse såväl samtidigt som andra resultat visar att en universitetsexamen halverar risken för separation jämfört med att endast ha en gymnasieexamen. Depression visar sig ha ett starkt samband med obalans i äktenskap och sämre hälsa för maken eller makarna skapar fler oenigheter för yngre par än för äldre.

Mitt bidrag till fältet och den tidigare forskningen

Min studie riktar sig till att förstå vad det är som får långa äktenskap att hålla och hur den hållbara kärleksrelationen ser ut vilket den tidigare forskningen stödjer. Mycket forskning har gjorts med unga, nygifta par vilket innebär att denna studie kan utgöra ett bidrag till forskningen om gifta par som varit tillsammans under en längre tid. Jag har endast hittat forskning om långvariga äktenskap baserad på konventionella enkäter och intervjuer utifrån strikta intervjuscheman. Min studie har dialogiska intervjuer som datainsamlingsmetod där parens upplevelse av sitt äktenskap och kärleksrelation står i fokus. Paren får därmed tala fritt om sitt äktenskap på en djupare nivå vilket kan ge informationsrik och fyllig kunskap om långvariga äktenskap och dess dynamik vilket inte kan komma åt genom enkäter med färdigformulerade påståenden. Studier om långvariga äktenskap är en bristvara i Sverige och föreliggande studie kan därmed bidra till att fylla denna lucka.

Teoretisk och begreppslig referensram

I följande avsnitt kommer jag att redogöra för den teoretiska och begreppsliga referensram som analysprocessen stödjer sig på. Jag har valt att beskriva *senmodernitetens framväxt*

främst utifrån Anthony Giddens samt hans teori *om det rena förhållandet* och *kärleken som vår sekulära religion* utifrån Ulrich Beck och Elisabeth Beck-Gernsheim. Dessa teorier kan bidra till att kunna tolka och förstå fenomenet hållbar kärlek i det senmoderna samhället. Nedan kommer jag inledningsvis att presentera senmodernitetens framväxt för att sedan diskutera vilken koppling detta har till teorin om det rena förhållandet och kärleken som vår nya, moderna religion.

Senmodernitetens framväxt

Det förmoderna och det moderna samhället kan på många sätt ses som varandras motsatser. Det förmoderna samhället förknippas med boende på landsbygden, lantbruksarbete, starka och nära familje- och släktskapsband och en ekonomi präglad av utbytande tjänster och varor. I övergången till moderniteten som sägs ha utvecklats i det västerländska samhället omkring 1600-talet är det karaktäristiska för samhället istället urbanisering då allt fler flyttade in till städerna, industrialisering då fler fick arbete inom industrin, individualisering då banden till familjen blev svagare samt en kapitalistisk marknadsekonomi. Vetenskapen och teknologin växte sig allt starkare och kulturer, trosuppfattningar och traditioner blev mer allmänna, rationella och sekulära för människor jämfört med under förmoderniteten (Mjöberg 2011:130, Thomas & Walsh 1998:363). Det spekuleras om att omkring 1960-talet tog det moderna västerländska samhället en ny riktning då sociala, kommunala, ekonomiska, administrativa och kulturella villkor löstes upp och förändrades till att skapa ett senmodernt samhälle (Thomas & Walsh 1998:363). Senmoderniteten karaktäriseras av en globaliserad, konsumtionsorienterad, post-industriell värld där media, kommunikation och informationssystem utgör en central del i och med internets stora uppsving. Globalisering innebär att separata platser förbinds med varandra då det lokala påverkar och påverkas av det globala och tvärtom. Vi kan således inleda sociala relationer över hela världen. Förmoderniteten, moderniteten och senmoderniteten ska dock inte ses som tidsperioder vilka är helt åtskilda från varandra utan en kombination av det förmoderna med det moderna och senmoderna präglar fortfarande vårt samhälle.

Giddens (1997:28) menar att *expertsystem* och *modernitetens reflexivitet* är en del av senmodernitetens framväxt. Expertsystem innebär professionell expertis som vi hyser stor tillit till utan att vi egentligen är insatta i deras profession eller har samma kunskap som de har. Att så många singlar söker till programmet *Gift vid första ögonkastet* är ett exempel på att vissa individer har så pass stor tillit till expertsystem att de kan hitta en perfekt matchande livspartner åt dem. Modernitetens reflexivitet innebär att vi omprövar och förändrar våra sociala handlingar och livsvillkor mot bakgrund av ny information och kunskap (Giddens 1996:42-43). Traditioner som härstammade från familjen, släkten, bekantskapskretsen och religionen som utgjorde riktlinjer för hur människan skulle leva sitt liv i det förmoderna samhället försvagades under moderniteten. Detta på grund av att framtidsutsikterna snabbt förändras beroende på alla nya möjliga val som människan har (Giddens 1996:97). Självet hör ihop med modernitetens reflexivitet då självet utgör ett reflexivt projekt i det senmoderna samhället. Detta i och med att individen inte längre är bunden till den utstakade väg som hon fötts in i utan måste ständigt utforska och konstruera sitt själv utifrån personliga och sociala villkor. Individen har således större frihet och ökad social och relationell rörlighet och under senmoderniteten präglas människans relation till familjeband och traditioner av flyktighet (Giddens 1997:45; Mjöberg 2011:135-136).

Det rena förhållandet

I följande avsnitt kommer jag att redogöra för Anthony Giddens teori om rena relationer som han menar är den relationsform som är karaktäristisk för det nutida, senmoderna samhället.

Hans teori är därmed relevant för att kunna besvara min frågeställning: *Hur ser den hållbara kärleksrelationen ut i det senmoderna samhället?* Giddens menar att kärleken utvecklats från förmodernitetens passionerade kärlek till modernitetens ideal om romantisk kärlek vilket under senmoderniteten övergått till idealet om det rena förhållandet. Jag kommer att ge en summarisk redogörelse för samtliga nedan.

Giddens menar att den dominerande föreställningen om kärlek i det förmoderna samhället var *den passionerade kärleken* som karaktäriserades av sambandet mellan kärlek, sexuell attraktion och erotisk tvångsmässighet. Denna kärlek ansågs vara farlig då dessa känslor var så kraftiga att individerna tappade sitt fotfäste, glömde bort sina vardagsbestyr och kunde göra radikala uppoffringar för sin partner. Detta ansågs inte vara en tillräcklig grund att inleda äktenskap på (Giddens 1995:41). Enligt Giddens (1995:42) var inte passionerad kärlek huvudpunkten för äktenskapet i det förmoderna samhället utan istället hade det starka förbindelser till ekonomi. Tidigare var det vanligt att äktenskapet arrangerades av makarnas familjer och äktenskapet var starkt förknippat med ett ekonomiskt kontrakt där mannen stod som familjeförsörjare och kvinnan som huvudansvarig för barn- och hushållsomsorg. Giddens (1997:111) menar att dessa yttre villkor till äktenskapet alltmer försvagats.

Den romantiska kärleken fick sitt uppsving mot slutet av 1700-talet och byggde på reflexivitet och idealet att kärleksparet engagerade sig mer långvarigt i sin relation till skillnad från i den passionerade kärleken där parterna tillfälligt skönmålade den andre (Giddens 1995:42-43). Inom idealet för den romantiska kärleken strävar parterna efter balans mellan trygghet och självförverkligande. Giddens menar att denna kärlek är förknippad med rationalisering då den innebär ett sätt att kontrollera framtiden och utgör en slags psykologisk trygghet för parterna. Detta på grund av föreställningen att då människan hittat den sanna kärleken varade den för evigt och äktenskapet likaså oavsett hur tillfredsställda makarna var i det. Makarna kunde vila i tryggheten om att äktenskapet skulle hålla oavsett deras engagemang för varandra. Äktenskapet kunde även bestå på grund av mannens försörjning till familjen genom arbete och kvinnans ansvar för hushåll och barn (Giddens 1995:48). Under den andra halvan av 1900-talet menar Giddens att idealet om romantisk kärlek tappade sin kraft och allt mer började ersättas av en icke-traditionell intimitet som han kallar för *den rena kärleken* (Giddens 1995:43-44; Gross & Simmons 2002:535). Dessa rena, mellanmännsliga relationer ser Giddens representera en demokratisk riktning mot ett mer fritt och jämlikt samhälle (Mjöberg 2011:33-34). Jämlikheten i det rena förhållandet karaktäriseras främst av känslomässig och sexuell frihet, ömsesidiga rättigheter och skyldigheter samt gemensamt föräldraskap (Bäck-Wiklund & Johansson 2012:27).

Att upprätthålla en ren relation innebär att ett par fortsätter att vara tillsammans på grund av att de väljer att vara det (Giddens, Sutton & Ekerwald 2014:270). Det rena förhållandet är ett förhållande som är obundet av yttre sociala och ekonomiska villkor. Det är således inte rent i sexuell mening utan innebär att vi etablerar en kärleksrelation frivilligt för kärlekens skull. Äktenskapet varar så länge det ger båda parter tillräckligt mycket emotionell tillfredsställelse för att de ska vilja stanna kvar i relationen (Giddens 1997:111; Giddens 1995:58). Det rena förhållandet är rent genom att parterna väljer detta förhållande på grund av det utbyte som relationen ger dem vilket är det som upprätthåller förhållandet. Den rena relationen upprätthålls även genom parternas ömsesidiga känslor till varandra och deras gemensamt skapta historia (Mjöberg 2011:33). Det rena förhållandet är tillfredsställande för båda parter och i det råder en balans och ömsesidighet för parternas givande och tagande (Giddens 1997:112-114). Giddens menar att det rena förhållandet endast kan finnas då parterna ömsesidigt väljer att ha förpliktelser till sin partner, det rena förhållandet är därmed en

förhandling om insatser. Giddens menar att det inte är kärleks känslorna som skapar denna förpliktelse som ersatt de yttre sociala och ekonomiska villkoren vilka upprätthöll nära relationer i det moderna samhället. Istället har vi endast förpliktelser mot en annan människa när vi själva bestämmer oss för det. Förpliktelsen till sin partner innebär att makarna accepterar de risker och spänningar som det senmoderna förhållandet innebär vilket hör ihop den rena relationens intimitet. Intimiteten utgår ifrån att båda parterna väljer att ha dessa förpliktelser gentemot varandra och denna personliga närhet är en väsentlig del av det rena förhållandets långvarighet. För att ett förhållande ska fungera behöver parterna vara självständiga och trygga i sin egen självidentitet. En viss del av privathet hos båda parter är viktigt för att kunna upprätthålla balansen mellan självständighet och delade känslor och upplevelser så att inte intimiteten slår över i medberoende. Detta innebär en oförmåga att lämna förhållandet oavsett tillfredsställelsen i det. Intimiteten hör i sin tur ihop med ömsesidig tillit i förhållandet vilket kräver arbete då parterna måste vinna den andres förtroende genom att visa tillit och vara tillitsfull (Giddens 1997:114-119).

Enligt Giddens hör det rena förhållandet ihop med globalisering, framväxten av expertsystem och modernitetens reflexivitet vilka jag redogjort för ovan. Kärnan av ens självidentitet och självet som ett reflexivt projekt består av livsstilsval i det senmoderna samhället då människan får fler valmöjligheter i och med den bredare kontakten med olika kulturer världen över. Människan söker således efter ett förhållande där hennes livsstil inte krockar med partners och som inte är så fast att det tenderar att hindra individen från att följa sin egen väg till personlig utveckling (Gross & Simmons 2002:536). I och med individens strävan efter självförverkligande blir behovet av hjälp från terapeutiska expertsystem större vilka uppmuntrar individen till att utvärdera sin relation och tillfredsställelse i den. Detta bidrar till att reflexivt frågande och kommunikation om partners känslor utgör en så central del av det rena förhållandet. Då förhållandet existerar för sin egen skull blir oenigheter mellan makarna i ett äktenskap utmanande för relationens existens. Det krävs att parterna tar hand om sin relation vilket hör det reflexiva frågandet till, att individen granskar sig själv och relationen till sin partner och om någonting kan förändras till det bättre. Det är genom den frekventa, ömsesidiga kommunikation som parterna kan komma till insikt om den andres unika och autentiska själv (Gross & Simmons 2002:536-537). Den rena relationen vilar på en förhållandevis instabil grund då den inte är knuten till ekonomiska, juridiska eller släktskapsbaserade band och relationen upphör att existera om de inre banden mellan parterna klipps av. Därmed menar Giddens att det krävs hårt engagemang och arbete för att relationen ska fortlöpa. Det rena förhållandet kan därmed anses vara oberäknligt även då parterna gifter sig då äktenskapet hotar att radera så fort den ena partnern upplever att den andres värderingar och intressen inte kompletterar hennes egna på ett tillfredsställande sätt (Gross & Simmons 2002:536). I och med oberäknligheten som är karaktäristisk för det rena förhållandet då parterna gått med på ett åtagande som till viss del är ”tills vidare”, är det av intresse att besvara min frågeställning *Hur ser den hållbara kärleksrelationen ut i det senmoderna samhället?* vilken belyser denna gåta.

Kärleken som vår sekulära religion

Ulrich Beck och Elisabeth Beck-Gernsheim förespråkar att kärleken blivit vår sekulära religion som ger människans liv mening och trygghet i den moderna värld som för övrigt frambringar mycket tvivel och oro hos individen. Likt Giddens teori om rena relationer menar de att kärleken bygger på frihet, engagemang, bekräftelse och starka känslor. Då parterna inte får bekräftelse i sin relation eller tillräcklig emotionell tillfredsställelse av den tar relationer slut och nya inleds (Mjöberg 2011:37). Vad deras teori tillför som inte Giddens betonar är människans starka tro på kärleken. Deras teori ger en förklaring till människans

höga värderingar av äktenskap och familjeliv och starka tro på äkta kärlek i en senmodern värld som för övrigt är influerad av differentiering och individualisering. Detta är relevant för att kunna besvara min frågeställning som berör hur den hållbara kärleksrelationen ser ut i det senmoderna samhället.

Beck och Beck-Gernsheim menar att äktenskapet nu till skillnad från förr generellt är frivilligt och inte arrangerat av makarnas familjer eller baserat på ekonomiska syften. Detta innebär såväl frihet som nya utmaningar för makarna vilket kräver stort engagemang och hårt arbete från deras sida i enlighet med Giddens. Då kärleken bygger på känslor finns hela tiden hotet om att den kan ta slut då någon av parternas känslor förändrats och bestämmer sig för att lämna relationen. Trots att skilsmässor är så vanliga värderar individen äktenskap och familjeliv fortfarande högt och har en stark tro på att hitta den sanna kärleken (Giddens et al. 2014:271). Beck och Beck-Gernsheim menar att kärleken blivit en så central och viktig del av människans liv just på grund av den opersonliga, abstrakta och snabbt föränderliga värld som är utmärkande för senmoderniteten. Kärleken blir den trygga punkt som ger människans liv mening och tillfredsställelse vilket kontrasterar det tvivel och den oro som det moderna livet frambringat hos individen. Desto mer opersonlig och fientlig individen upplever världen runt omkring sig desto mer attraktiv och åtråvärd blir kärleken som får individen att känna sig levande igen (Beck & Beck-Gernsheim 1995:175-176, 178). Det är därmed inte till Gud som människan i det senmoderna livet söker sig till för beskydd då livet känns svårt utan det är till någon människan litar på och delar sitt liv med som visar henne förståelse och stöttning. Detta i och med att gamla traditioner och värderingar inte längre ger människan riktlinjer i livet (Beck & Beck-Gernsheim 1995:182; Mjöberg 2011:36).

Beck och Beck-Gernsheim menar att kärleken blivit vår sekulära religion i det senmoderna samhället. I och med att traditionerna inte längre är lika styrande i våra liv tar kärleken, sanningen, moraliteten och autenticiteten en mer central roll. Då individen gifter sig av kärlek kan hon vara sig själv fullt ut genom att följa sina egna drömmar och mål och utvecklas själv som person och samtidigt leva i tryggheten av stödet och samhörigheten med sin partner. Att leva i en kärleksrelation innebär att individen är intimt förbunden till en annan människa samtidigt som hon är självständig (Beck & Beck-Gernsheim 1995:170, 191). Beck och Beck-Gernsheim (1995:172) menar att fenomenet att gifta sig av kärlek uppkom i samband med den industriella revolutionen och ses som det mest eftersträvarsvärda målet i livet trots att samhället generellt förespråkar differentiering. Sökandet efter kärlek blir ett sökande efter sig själv och kärleksrelationen en bekräftelse på människans självbild. Beck och Beck-Gernsheim menar olikt Giddens att detta endast leder till rena och demokratiska relationer. De framhäver istället att denna centrerade och upphöjda kärlek blir svår att uppnå i och med sitt höga attraktionsvärde. Den öppna och ärliga relationen där individen får vara sig själv samtidigt som hon får möjligheter till självutveckling utgör mallen för det åtråvärda livet som blir allt svårare att uppnå (Mjöberg 2011:37). Beck och Beck-Gernsheim menar att äktenskapet förlorat sin stabilitet men inte sin attraktionskraft. Det ideala tvåsamhetslivet och de höga antalet skilsmässor är två sidor av den nya tro som får allt fler anhängare i ett samhälle som utgörs av rotlösa ensamvargar där kärleken blir ett hoppfullt alternativ till ensamheten (Beck & Beck-Gernsheim 1995:173).

Vår tro på kärlek kan liknas vid en religion då båda dessa lovar total lycka och ett annat sätt att se på verkligheten som öppnar upp för nya möjligheter i livet. Att kärleken är en mäktig kraft visas genom sitt sätt att upprätthållas trots ålder samt svagheter, misstag och försummelser i relationen (Beck & Beck-Gernsheim 1995:175, 179). Det är de älskande som själva sätter upp reglerna för vad som är rätt och riktigt för deras kärlek till varandra.

Kärlekens plats är i de älskandes hjärtan och detta gör kärleken obunden av traditioner men mönster och normer för kärlek fungerar som riktlinjer för hur människan ska forma sitt liv (Beck & Beck-Gernsheim 1995:176-177, 192). Vad kärlek innebär och vad människor har för förväntningar, önsknings och behov av kärlek formas därmed utifrån sociala värderingar om arbets- och levnadsförhållanden, familjeideal och könsrollsstereotyper (Beck & Beck-Gernsheim 1995:182). Beck och Beck-Gernsheims belysande av människans starka tro på kärleken i ett senmodernt samhälle som präglas av splittring, flyktighet och individualisering kan bidra till att besvara min frågeställning *Hur ser den hållbara kärleksrelationen ut i det senmoderna samhället?* vilken lyfter det faktum att det finns hållbar kärlek även under denna tidsperiod.

Metod

Ödman (2007:25) menar att en av hermeneutikens grundläggande utgångspunkter är att förstå fenomen både i vår egen och andra människors livsvärld. Och eftersom kärlek är något som i högsta grad är en väsentlig del av människans livsvärld är hermeneutiken lämplig för att kunna besvara frågeställningen *Hur ser den hållbara kärleksrelationen ut i det senmoderna samhället?* Hermeneutiken ger mig möjlighet att ta hjälp av det teoretiska och begreppsliga ramverket som presenterats ovan för att kunna tolka och förstå den verklighet som respondenterna upplever. I följande avsnitt kommer jag att redogöra för hermeneutikens grundantaganden, studiens urval, min förförståelse, datainsamling, analys och etiska överväganden.

Hermeneutik handlar i regel om att tolka och förstå (Ödman 2007:13). Att förstå kan enligt Ödman (2007:24) liknas vid att ställa sig framför någonting. Vi ser då tydligare det vi betraktar och kan genom vår förståelse nå fram till den eller det som vi betraktar, vilket i sin tur innebär förändring hos oss. Detta skiljer sig från att begripa, gripa tag i, som är mer motoriskt och innebär att ny kunskap läggs ovanpå vår gamla utan att någon förändring sker. Förståelse är enligt Heidegger grundläggande för vår mänskliga existens och att förstå kan ses som pusselbitar vilka vi använder som delförklaringar då vi försöker förstå en mer omfattande helhetsbild (Ödman 2007:25). Det är genom språket som vi kan tolka och förstå, språket är således ett redskap för människan att nå förståelse om vårt eget och andras vara-i-världen. Gadamer menar att det är genom det dialektiska förhållandet mellan fråga och svar i den ömsesidiga dialogen och den genuina, öppna konversationen som vi kan nå en djupare förståelse om ett ämne, oss själva och andra (Binding & Tapp 2008:122).

Det är med hjälp av vår förståelse som är evigt bunden med vår existens och vårt vara-i-världen som tolkningen äger rum (Ödman 2007:25). Hermeneutiken har som ontologisk utgångspunkt att livsvärlden som vi studerar är vi även själva en del av. Vi ser alltid verkligheten utifrån vår egna synvinkel och vår förförståelse hjälper oss att nå förståelse (Ödman 2007:14). Heidegger menar att tolkning innebär att vi uppenbarar det som vi redan förstått och att det inte finns någon objektiv tolkning utan att vi alltid tolkar utifrån vår förförståelse (Ödman 2007:26). Det är med hjälp av vår förförståelse, vår vardagliga och tysta kunskap som vi redan tillägnat oss, som lägger grunden till att vi kan förstå vår omvärld (Dahlberg, Dahlberg & Nyström 2007:278). Att tolka handlar om att tyda tecken och det är när vår förförståelse brister, när vi inte kan tyda tecken och förstå deras innebörd, som vi tolkar för att kunna förstå (Ödman 2007:57-58). För att kunna nå ny förståelse krävs det därmed öppenhet och ifrågasättande av vår egen kunskap och våra egna erfarenheter snarare än att vi får tillgång till något som är fullständigt nytt för oss. Det är genom våra antaganden som vi har möjlighet att föregripa betydelsen av något lång tid innan vi verkligen har förstått det fullt ut. Det är därmed genom vår historia och våra kulturella och personliga traditioner

som vi kan förstå nuet och även framtiden. Gadamer menar att det är genom pendlingen mellan tolkarens förflutna och nutid som förståelse och meningsskapande uppstår genom att tolkaren förflyttar sig fram och tillbaka mellan delarna och helheten (Dahlberg et al. 2007:76-78). Tolkandets tre funktioner är att uttrycka, klargöra och översätta vilka alla syftar till att leda till förståelse (Ödman 2007:73; Dahlberg et al. 2007:66). I detta tar min studie sin början då min intention är att försöka leda till förståelse hur den hållbara kärleksrelationen ser ut i det senmoderna samhället.

Urval

Urvalet för denna studie är ett ändamålsenligt urval vilket är lämpligt då det kan generera riklig information om fenomenet hållbar kärlek i det senmoderna samhället som jag kan förstå genom att tolka med stöd av den hermeneutiska ansatsen. För att nå en djupare förståelse för detta fenomen har jag valt att tillämpa en kombination av ett *kriterieurval* och ett *intensitetsurval*. Kriterieurval innebär att alla respondenterna uppfyller förbestämda kriterier som är av vikt för studien (Patton 2002:238). Med intensitetsurval menas informationsrika fall som ger djup kunskap och insikt samt ett starkt uttryck för fenomenet (Patton 2002:230, 234). På grund av urvalets mindre storlek är intensitetsurval en fördel i mitt fall då respondenter som har lång erfarenhet av fenomenet kan bidra till en god, gemensam förståelse av fenomenet i den dialogiska intervjun. Urvalet gjordes på par och inte individer då det var parets gemensamma föreställning om deras relation som intresserade mig.

Kriterierna för studiens urval var att respondenterna ska ha haft ett så långt äktenskap som möjligt med stark inverkan av det senmoderna samhället. Detta ger att respondenterna behöver vara relativt unga men yngre människor har ofta inte haft ett så långt äktenskap. Äldre respondenter hade givit långa äktenskap men då med svagare inverkan av de senmoderna villkoren som kan tänkas bli mer inflytelserika över tid. Jag har därmed valt 25 år som en minimumperiod för äktenskapet vilket har givit respondenter mellan 51-67 år. Statistik från statistiska centralbyråns hemsida (www.scb.se) visar att ett äktenskap som slutar med att paret går skilda vägar i genomsnitt varar i 11 år. Ett par som hållit ihop i 25 har därmed klarat sig förbi denna siffra med god marginal.

Som urvalskriterier har jag även använt mig av yrkesmässiga, socioekonomiska och demografiska faktorer för att få en så bred variation som möjligt trots urvalets mindre storlek. Min intuition har varit att inkludera individer i olika arbetsroller, livssituation och boendesituation. Urvalet består därmed både av respondenter som bor på landsbygden eller i storstaden, som arbetar eller är pensionär och som har ett lågavlönat eller ett högavlönat yrke. För att få tag i respondenter kontaktade jag par i mina föräldrars utvidgade sociala nätverk, såväl nära som ytligt bekanta. Nackdelen med detta är att paren tillhör en social grupp med likheter avseende bland annat etnicitet och klass. En fördel som kan ses med detta är att paren visste någorlunda vem jag var vilket kan ha bidragit till att de kände sig bekväma med att öppna sitt hem för mig och dela med sig av sina tankar och upplevelser av sitt äktenskap.

Förförståelsen

Som tidigare nämnt i presentationen av hermeneutikens grundtankar i metodavsnittet så tolkar vi det vi upplever med hjälp av det vi redan förstått, vår förförståelse. Vi kan inte ställa oss utanför vår förförståelse då vi är en del av livsvärlden som vi studerar. Det är heller inte eftersträvansvärt inom hermeneutiken att ställa sig utanför sin förförståelse då det är en självklar förutsättning att vi behöver redan ha förstått för att kunna förstå och tolka. Forskaren behöver dock medvetandegöra sin förförståelse för att kunna vara öppen för det som framträder i dialogen med respondenter och i dialogen med texten under analysen. Jag tog

detta i beaktande då jag förde anteckningar kring mina antaganden och uppfattningar om hållbara äktenskap under hela studiens gång. Redogörelsen för min förförståelse presenteras mer ingående i diskussionsdelen.

Datainsamling

Enligt Gadamer handlar förståelse om att vi når denna tillsammans med andra. Han menar därmed att en ömsesidig dialog eller konversation är ett grundläggande tillvägagångssätt för människan att nå förståelse på (Binding & Tapp 2008: 121-122). Det är genom öppenheten i en dialog som karaktäriseras av deltagarnas överensstämmande villkor som forskaren kan nå en ökad intersubjektiv förståelse (Ödman 2007:14). Gadamer kallar detta för horisontsammansmältning då vi utmanar det som ingår i vårt synfält från en viss utgångspunkt till att röra sig mot en gemensam horisont tillsammans med den andre. Vi kan då förstå något på ett nytt sätt och uppnå en gemensam förståelse. Det är genom denna öppenhet för att utvidga sin horisont som betydelser kan utvidgas och utökad förståelse vinnas (Dahlberg et al. 2007:78). I dialogen utmanar vi vår förförståelse då vi omprövar våra antaganden genom att vi får ny kunskap av den andre, vilket är det karaktäristiska för en genuin konversation (Binding & Tapp 2008:123). Genom att medvetandegöra min förförståelse innan intervjun kunde jag ifrågasätta mina egna tolkningar i dialogen för att på så sätt göra nya tolkningar. Jag strävade efter att stanna kvar i de teman som vägledde intervjun (se bilaga 1 nedan) tills jag kände en överensstämmelse med paren om fenomenets innebörd. En dialog kan vi inte förutse i förväg hur den kommer att te sig och jag var därmed flexibel inför det som dök upp i dialogen.

I intervjuerna utgick jag ifrån en enkel intervjuguide som endast berörde några större teman. Med samtycke av respondenterna spelades samtliga intervjuer in vilka sedan transkriberades för att underlätta tolkningsprocessen av datainsamlingen. Alla intervjuer genomfördes i parets hem i en bekväm soffgruppsmiljö och intervjusituationen liknande på många sätt ett mellanmänniskt samtal som pågick mellan 45-90 minuter. Jag avslutade varje intervju med att lägga fram en förståelse för paren i syfte att höra deras tankar och reflektioner om detta utan att provocera fram uttalanden. Denna förståelse berörde Giddens och Beck och Beck-Gernsheims tankar om kärleksrelationer under senmoderna villkor vilket jag redogör för mer utförligt i bilaga 1.

Bjørnholt och Farstad (2014) finner i sin studie av parintervjuer att det finns flertalet fördelar med att intervjua par i jämförelse med att intervjua dem var och en. De menar att de etiska fördelarna med att intervjua par är att paret har kontrollen över den gemensamma berättelsen som de förmedlar. De slipper då prata bakom ryggen på varandra vilket kan vara oundvikligt när de intervjuas var och en för sig om deras relation till varandra. Forskaren slipper även på detta sätt riskera att behöva behålla eller förmedla hemligheter mellan partnerna. En annan fördel med parintervjuer är att det ger forskaren rika, realistiska och valida data. Detta genom att paret kan uppmuntra varandra till att berätta om tankar och upplevelser samt fylla i och bekräfta varandras berättelser vilket kan göra dem mer detaljrika och nyanserade. Forskaren kan även få en tydligare bild av paret tillsammans genom att ta en observatörsroll och titta på hur paret interagerar med varandra. Denna information hade gått förlorad i individuella intervjuer då partnerna inte kan reagera omedelbart på den andres uttalanden (Bjørnholt & Farstad, 2014).

Analys

Som tidigare nämnt handlar tolka om att tyda tecken och det är när vår förförståelse inte räcker till som vi behöver tolka för att förstå vad det är vi ser. Ödman (2007:97-98) liknar

tolkningsprocessen inom hermeneutiken vid att lägga pussel, genom mindre delar försöker vi få en uppfattning om den större helheten som dessa delar bildar. Utan delarna kan vi inte bilda oss en uppfattning om helheten och utan helheten kan vi inte förstå delarnas innebörd i sammanhanget. Det krävs därmed att vi pendlar mellan del och helhet hela tiden vilket utgör förståelsen, det som kallas för den hermeneutiska cirkeln där förförståelsen har en essentiell roll (Ödman 2007:98-100). Den hermeneutiska cirkeln är i ständig förändring då tolkning och förståelse bidrar till att utvidga vår förståelsehorisont. För att kunna nå en ökad, djupare förståelse och förklara ett fenomen krävs det ett mer ansträngande tolkningsarbete då förståelsen behöver tas till en högre abstraktionsnivå. Den cirkulära förståelseprocessen blir därmed mer lik en oändlig spiral då kunskapen om fenomenet blir djupare och en tolkning aldrig är slutgiltig utan kommer att kunna omformuleras oändligt många gånger (Ödman 2007:107). Tolknningar på lägre och högre nivåer i analysprocessen syftar till att bygga på varandra vilket kallas för totalisering vilket inbegriper att den nya tolkningen omsluter den förra samtidigt som den omfattar en större del av verkligheten (Ödman 2007:66). Tolkningsakten har två avsikter vilka ingår i ett dialektiskt förhållande och dessa är att frilägga och tilldela mening. Den friläggande aspekten syftar till att vi förstår med hjälp av vår förförståelse och utgår från nuet mot det förgångna, vilket kan sägas höra till den inledande tolkningen. Den tilldelande aspekten utgår från nuet mot framtiden och syftar till att frigöra och tilldela mening och skapa ny förståelse, vilket kan sägas höra till den fördjupade tolkningen och huvudtolkningen som befinner sig på en mer abstrakt nivå (Ödman 2007:59).

Inledande tolkning

Den inledande tolkningen som befinner sig på en lägre nivå i den hermeneutiska cirkeln innebar att jag läste igenom transkriptionerna flertalet gånger. Detta för att få en översiktlig förståelse av data och göra en helhetstolkning av fenomenet innan jag övergick till att fokusera på delarna i den fördjupade tolkningen. I marginalen av intervjutranskriptionerna antecknade jag mina reflektioner om utmärkande mönster i form av gemensamma drag för intervjuerna vilket resulterade i sju teman. Jag antecknade även kopplingar till de teorier som jag redogjort för ovan vilka sedan var behjälpliga vid den fördjupade tolkningen på en högre, mer abstrakt nivå.

Fördjupad tolkning

I den fördjupade tolkningen strävade jag efter att läsa mellan raderna i intervjutranskriptionerna som jag i den inledande tolkningen delat in i teman. Detta för att hitta underliggande betydelser som jag inte fick syn på inledningsvis. I denna fas använde jag mig av de teoretiska verktyg som presenterats ovan vilka bidrog till att jag kunde frilägga och tilldela tolkningarna mening och skapa ny förståelse på en högre abstraktionsnivå som binder ihop tidigare tolkningar och överensstämmer med teorier. Enligt Dahlberg et al. (2007:285) utgör detta en kvalifikation för en rimlig tolkning. Temana i den inledande tolkningen var till relativt stor del bärande i sig själva. Genom att jämföra dem med varandra kunde jag hitta likheter och skillnader mellan dem vilket resulterade i att de sju inledande temana blev fyra i den fördjupade tolkningen. Med hjälp av teorierna kunde dessa teman fördjupas och nyanseras. Att tolkningarna tas till en högre abstraktionsnivå är väsentligt för att kunna nå ökad förståelse och förklaring av ett fenomen. Det är detta totaliseringsbegreppet berör genom att den nya tolkningen omfattar den tidigare samtidigt som den omfattar en större del av verkligheten. Här blir spiralen mer förenlig än cirkeln för tolkningsprocessen då forskaren får djupare kunskap om fenomenet och tolkningen och förståelsen får nya betydelser i nya sammanhang. Då tolkningen aldrig är slutgiltig utan kan omformuleras i all evighet är spiralen således lika oändlig utan varken början eller slut (Ödman 2007:103-107).

Huvudtolkning

Huvudtolkningen ska vara på en högre abstraktionsnivå i den hermeneutiska spiralen än de tidigare tolkningarna, den ska utgöra en ny helhet som binder ihop alla tolkningar. Den ska därmed utgöra en röd tråd genom alla tidigare tolkningar och all data och binda samman de teman som framträdde i den inledande och fördjupade tolkningen. Huvudtolkningen ska ge en vidare förklaring av den betydelse som data och tidigare tolkningar tilldelats. För att komma fram till den huvudtolkning som ämnas besvara studiens frågeställning jämförde jag de fördjupade tolkningarna med varandra för att hitta mönster, likheter och skillnader för att komma fram till den röda tråd som band dem samman. Jag ser huvudtolkningen som det övergripande mönstret för denna studie. Dock är den så pass abstrakt att de fördjupade tolkningarna lyfts fram i diskussionen av resultatet där det finns ett behov av att precisera huvudtolkningen.

Etiska överväganden

Enligt samtyckeskravet informerade jag samtliga respondenter om rätten att bestämma villkoren för deltagandet och rätten att avsluta sin medverkan om så önskas (Vetenskapsrådet, 2012:10). I enlighet med informationskravet redogjorde jag för studiens syfte och vad deltagarnas uppgift i studien innebar. Jag informerade om konfidentialitetskravet då alla personuppgifter behandlas konfidentiellt och förvaras oåtkomliga för obehöriga. Jag presenterade även nyttjandekravet för deltagarna i studien som handlar om att de insamlade personuppgifterna endast kommer användas i forskningssyfte (Vetenskapsrådet 2012:12, 14).

Trots att det finns flera betydande etiska fördelar med att intervjua par vilka har benämnts ovan under avsnittet datainsamling innebär det vissa forskningsmässiga risker. Det finns en risk att maken eller maken väljer att utelämnas detaljer eller redogörelser då partnern är närvarande. En annan risk med att intervjua par är att den ena partnern tar mer plats än den andra. Jag hade detta i beaktande då jag strävade efter att upprätta ett samtal där alla var inkluderade till förhållandevis jämlik nivå. Det finns även en risk att en parintervju frambringa klagomål från partnerns sida vilket har gjort det viktigt för mig att ha i åtanke att inte förorsaka oenigheter mellan partnerna. Nedan presenteras studiens resultat och diskussionen kring detta.

Resultat

Nedan presenteras studiens resultat i tre steg. Först redogör jag för den inledande tolkningen vilken kan liknas vid en vardagstolkning som är tänkt att presentera en helhetsbild av materialet. Sedan fortsätter jag med att redogöra för den fördjupade tolkningen där citat lyfts fram av respondenterna och tolkningarna fördjupas genom studiens teoretiska och begreppsliga ramverk. Respondenterna skiljs åt i citaten genom att make förkortas ME och maka MA efterföljt av en siffra från ett till fem för att göra uppdelningen tydlig. I den tredje och sista huvudtolkningen som befinner sig på en högre abstraktionsnivå knyter jag ihop studiens resultat genom att presentera en tolkning som är en röd tråd genom alla tidigare tolkningar kopplad till studiens teoretiska och begreppsliga ram.

Inledande tolkning

I denna del av analysen kommer jag att presentera den inledande tolkningen som tog sin början i den noggranna läsningen av intervjutranskriptionerna vilket resulterade i sju översiktliga teman som presenterar en helhetsbild av resultatet.

Både lika och olika

Samtliga par lyfter fram vikten av att vara lika varandra men ändå olika för att få äktenskapet att fungera. Alla par är överens om att gemensamma likheter mellan dem i form av värderingar och tankesätt bidrar till att undvika slitage på varandra i relationen. Detta genom att slippa behöva ändra på sig själv och den andra för att relationen ska hålla. Paren framhäver även att i deras olikheter kan de komplettera varandra men också hjälpa varandra att utveckla sidor av sig själva som de önskar vore mer lik sin partners.

Gemensamma och ogemensamma intressen

Samtliga par menar att det är viktigt att göra saker tillsammans och dela vissa gemensamma intressen för att få äktenskapet att fungera. De framhäver även vikten av att ta sig tid till varandra för att få ett avbrott från jobb och förpliktelser i hemmet som annars tar bort tid som de kan spendera tillsammans. De saker som paren gör tillsammans varierade men alla lyfter fram betydelsen av att göra saker ihop. Samtidigt menar alla par att det även är viktigt att göra saker på egen hand utan sin partner, exempelvis träffa sina egna vänner eller ha en hobby att ägna sig åt. De menar att detta är viktigt för att inte nöta på varandra och att inte hämma den andras vilja att göra saker som man själv inte delar intresse för.

Se bortom bristerna

En gemensam nämnare för alla par är att de poängterar vikten av att kunna se bortom sin partners brister. När partnern ser sådant som de stör sig på hos den andra menar de att det gäller att inte haka upp sig på dessa småfel, utan att väga dessa mot helheten vilket de menar gör småfelen mindre betydande.

Konflikthantering

Samtliga par uttrycker att de sällan har några konflikter men att mindre oenigheter mellan dem är oundvikliga. Gemensamt är att alla par anger att om de skulle ha en konflikt eller då oenigheter dyker upp är de snabba att komma fram till en lösning eller en kompromiss. Paren framhäver även att ingen av dem är långsinta utan strävar hela tiden efter att det ska fungera i relationen.

Barnens roll i relationen

Samtliga par hade varit tillsammans flera år innan de fick sitt första barn tillsammans vilket fyra av fem par uttryckte att det gjorde att när de väl fick barn så var det väldigt efterlängtat. De menar att denna väntan var positiv då de hade hunnit med att lära känna varandra och uppleva saker tillsammans innan. Detta gjorde att de inte kände sig hindrade från att göra saker eller låsta vid hemmet då de fick barn eftersom de redan gjort vad de velat göra innan, övergången blev därmed inte så chockartad och markant menar de. Två av fem par hade svårigheter med att få barn och ett av fem par fick ett barn med Downs syndrom. Detta skapade tårnar i bilden av deras tänkta familjebild men som de ändå har tagit sig igenom med hjälp av varandra.

Kärlekens stabilitet

Även fast de flesta par uttrycker att kärleksrelationen har förändrats från att ha varit mer spännande och utforskande i början till att nu blivit mer trygg, menar samtliga att den starka kärleken finns kvar än idag. De framhäver att den pirriga känslan i kroppen finns där under hopen av jobb och andra krav och att den hittar sina luckor och lyser igenom då och då när mer tid spenderas med varandra. De flesta av paren menar att relationen inte förändrades

avsevärt då de fick barn eller att de upplever sin partner på ett annorlunda sätt nu än i relationens början utan att relationen varit relativt stabil genom åren.

Förbise den ideala kärleksrelationen

Alla par menar att det är viktigt att inte förvänta sig att en kärleksrelation ska vara på topp hela tiden utan att inse att den dalar, tar sig upp igen och tar nya vägar för att den ska hålla. Övervägande par menar även att det är viktigt att inte jämföra sin relation med andras utan att hitta sin egen väg och sitt egna sätt att vara tillsammans på.

Fördjupad tolkning

Temana i den inledande tolkningen ligger till grund för den fortsatta analysprocessen i den fördjupade tolkningen. De teorier jag redogjort för ovan av Giddens och Beck och Beck-Gernsheim bidrog till att fördjupa dessa fördjupade teman. Jag kunde dra kopplingar mellan dessa teorier och datamaterialet med hjälp av min förförståelse som utvecklats genom arbetets gång för att höja tolkningarna till en högre abstraktionsnivå.

Balansera gemenskap och självständighet

Detta tema är en totalisering av den inledande tolkningens teman *Både lika och olika* och *Gemensamma och ogemensamma intressen*. Dessa lyfter att samtliga par är överens om att det krävs en balans mellan både likheter och olikheter i varandras personligheter och gemensamma och ogemensamma intressen för att få äktenskapet att fungera.

Att dela en gemenskap är något som samtliga par betonar väldigt starkt. Paren förenas i tryggheten av att de har liknande värderingar om livet och finner glädje i att uppleva saker tillsammans. Denna gemenskap som består av vissa delade personlighetsdrag och upplevelser tillsammans skapar starka band mellan partnerna som binder dem samman. En del i detta består av att upprätthålla sin självständighet och inte tappa bort sina egna behov och intressen. Självständigheten är viktig för att det ska skapas en dynamik i relationen och bidrar till partnernas ömsesidiga givande och tagande. För att kunna få en relation där partnerna ges möjlighet till självständighet och självförverkligande krävs det acceptans och stöttning från den andras sida. Dessa två element, gemenskap och självständighet, hamnar i motsättning med varandra vilket kräver ett ständigt balanserande.

Gemenskap går att finna i makarna 4:as uttalande där de menar att likheterna som de delar är viktiga för att få deras äktenskap att fungera.

ME4: Vi är ju i många avseenden rätt lika va...jag menar vi tycker om att sitta här och läsa böcker (skrattar) och så där. Så vi delar ju sådana saker som ändå är viktiga för att det ska funka

MA4: Det är också en sak som vi är lika, att vi har en gemensam rytm i livet. Och det tycker jag är jätte viktigt, men det här till exempel att vi är morgonpigga...ja lunken liksom. Om vi tar helgerna då, jag är ju ledig men xxxx jobbar fortfarande. Det är inte så att den ena drar åt ett håll och vill göra andra saker i ett annat tempo, utan vi är väldigt samspelta så och det tycker jag är väldigt skönt.

MA4 uttrycker att deras gemensamma livsrytm är väldigt betydelsefull för deras relation och hon upplever det skönt att de är samspelta tillsammans. I detta uttalande inryms tryggheten i att de personlighetsmässiga likheterna underlättar deras relation tillsammans och gör att de förstår varandra och kan förutsäga den andras behov. MA4 känner sig trygg i deras samhörighet och att inte hennes make vill göra totalt olika saker på helgerna i ett annat tempo än vad hon själv vill.

ME1 menar att det är viktigt redan från början i en relation att dela en gemenskap tillsammans bestående av gemensamma intressen och att deras relation annars inte skulle ha fungerat särskilt länge om de velat göra helt olika saker.

Något som jag tror är viktigt, alltså från början i en relation, det är att man vill göra lite samma saker på något vis. Jag menar skulle en av oss ha varit nån sån här partajprisse och den andra.. jaa.. vill något helt annat, det skulle ju inte ha funkade särskilt länge va. Utan det som väl band oss samman mycket det var att vi ville göra väldigt mycket lika. På helgerna så var vi ute och gick väldigt mycket och var på de utflyktsställen som finns och du fixade ofta matsäck och så där. Det var både lördagar och söndagar många gånger, så det var... år ut och år in faktiskt.

ME1 uttrycker att deras gemensamma intressen var något som skapade en stark samhörighet i deras relation. Han menar att om de skulle haft helt åtskilda värderingar gällande alkohol och festande hade det varit avgörande för att deras relation inte skulle bestå. Gemenskapen i att dela upplevelser med varandra blir därmed viktig för att stärka banden mellan partnerna.

Samtliga par framhäver även vikten av självständighet i relationen. Partnernas olikheter i personlighet och intressen bidrar till partnernas utbyte av varandra och relationens energi. Att kunna vara självständig i en relation och visa alla sidor av sig själv kräver en acceptans från den andras sida. Makarna 3 menar att mannen är gasen och att frun är bromsen i deras förhållande vilket är en betydande olikhet som fungerat bra mellan dem.

ME3: Vi har varit gas och broms (MA3 skrattar). Jag gillar att köra fort och du är mera ordentlig så

MA3: Ja och inte bara... i bilkörning heller utan det är liksom för övrigt med kanske

ME3: Jo men det är lite lustigt, jag är lite mer äventyrare än dig

MA3: Jaa vi är gasen och bromsen

(Båda skrattar)

ME3: Det brukar faktiskt bli bra [...] Man kan nog påverkas lite också, det har jag tänkt på att om du är försiktig så kan jag tänka på att bli lite försiktigare också. Det beror på hur mycket man låter det [...] Jag tror man känner in varann väldigt... ju äldre man blir. Sen är det ju också att man måste få vara den man är, det känner man ju att det är viktigt om man fortsätter ett förhållande. Och de tycker jag att man får vara.

Att maken är äventyraren och maken den mer försiktiga i deras äktenskap är ingenting de uttrycker har varit negativt för deras relation. Att detta gas och bromssystem finns i förhållandet menar ME3 gör att hans fru påverkar honom till att tänka sig för och vara lite mer försiktig. ME3 uttrycker att "Det beror på hur mycket man låter det..." vilket visar på en medvetenhet om att det finns en balansgång mellan att inte gasa eller bromsa för mycket i relationen. Men han uttrycker inte att han blir hindrad utav sin fru eller att han måste ändra på sig själv för att få äktenskapet att fungera då han menar att han får tillåtelse av henne att vara sig själv i relationen.

Makarna 4 visar att de kan vara självständiga i relationen genom att låta varandra ägna sig åt individuella intressen och inte vara tvungna att göra allting tillsammans.

ME4: Och sen en annan sak som jag tror har varit jättebra för oss, vi var ju lite äldre då när vi träffades och...man har ju sina egenheter också men vi har fortsatt att vara unkarl (MA4 skrattar) och ungmö samtidigt. Jag menar jag har mina intressen som inte du delar och tvärtom. Vill du gå på nån teater ja då går du på teatern då

MA4: Jaa

ME4: Så att just det att man inte måste göra allt ihop

MA4: Näe och det är väl just på grund av att [...] Vi hade så mycket upparbetat så att säga, det är skillnad kanske om man är 20 år båda två va, men nu var vi 30 å mer än det. Så då har man så

mycket och värdesätter så jättemycket att träffa nån. Så att man är väldigt mån om att...ja uppehålla balansen ändå... på att få vara, det kan ju du säga ibland ”Tack för att jag får vara lite unkarl ibland” (skrattar)

ME4: Jo men det är just det att kunna vara det tycker jag, man går ju inte varandra på nerverna då.

Makarna 4 visar att de är medvetna om att upprätthålla balansen i deras relation. De upprätthåller den genom att visa varandra tacksamhet för att deras egna intressen och behov får ta utrymme och bli tillgodosedda. ME4 menar att genom att de får spendera tid på egen hand går de heller inte varandra på nerverna. Detta tyder på en medvetenhet om att balansen mellan att göra saker på egen hand och att inte göra allting ihop är viktig för dem då det kan skapa störningar att umgås för mycket med varandra.

Gemenskapen i delade tankar och upplevelser som paren lyfter fram är enligt Giddens grundläggande för intimiteten i det rena förhållandet. Giddens menar även att människan söker efter ett förhållande där parternas livsstilar inte krockar med varandra vilket hör ihop med detta. Genom att ha liknande värderingar om livet och uppleva glädje i att dela upplevelser tillsammans kan parternas livsstilar pusslas ihop. Att göra saker tillsammans är en central del av parens förhållande som binder dem samman och de gör saker på eget håll när de känner ett behov av det. Men det reflexiva frågandet som Giddens menar är det karaktäristiska för den rena relationen menar jag handlar mer om ett helhetligt, balanserat inkännande för paren i denna studie. Paren känner in att de vill göra saker i ett liknande tempo, att de vill göra saker tillsammans men även låta den andra ägna sig åt sina egna intressen och att detta inkännande blir mer påtagligt genom åren. De ställer sig därmed mer inkännande till sina egna och parternas behov och inte lika reflexivt frågande till om båda parternas behov blir tillfredsställda eller om de kan bli tillgodosedda på ett ännu bättre sätt.

Balansen mellan gemenskap och självständighet skapar ett utbyte mellan parterna i relationen. Detta utbyte är enligt Giddens det som uppehåller det rena förhållandet vilket kräver en balans mellan parternas givande och tagande. I enlighet med Giddens tankar kräver intimiteten att parterna är självständiga och trygga i sin egen självidentitet för att inte bli uppslukad av sin partner och tappa säkerheten på sitt eget värde. Genom denna trygghet vågar parterna öppna sig för varandra vilket skapar intimitet då parterna delar gemensamma tankar och upplevelser med varandra. Paren i denna studie visar tacksamhet för att deras partner tar hänsyn till deras behov av att få spendera tid på egen hand vilket gör att de också vågar vara öppna med vad som är viktigt för dem själva. Detta hör ihop med Giddens tankar om att vi söker ett förhållande där vår självutveckling inte hämmas av vår partner. I detta inryms även Beck och Beck-Gernsheims tankar om att då ett par gifter sig av kärlek kan de vara sig själva fullt ut med stöd av sin partner genom att vara intimt förbundna med varandra samtidigt som de är självständiga. Detta skapar relationens dynamik och parternas utbyte av varandra. Det krävs att parterna blir accepterade som de är i relationen och får tillgodose sina egna behov för att kunna upprätthålla sin självständighet. Att vara självständig och få möjlighet till individuell utveckling i relationen kräver därmed att parterna stöttar varandra i detta. Parterna behöver intressera sig för vad som är viktigt för den andras självständighet för att parterna ska kunna dela en gemenskap med varandra.

Relationen som den är

Detta tema är en totalisering av temana *Se bortom bristerna* och *Förbise den ideala kärleksrelationen* från den inledande tolkningen som berör idealbilden av den perfekta människan och den perfekta kärleksrelationen. Det är först då vi har ett ideal att jämföra med för hur någonting borde vara som vi ser bristerna genom att de inte lever upp till vår ideala

föreställning. Genom att leva utanför ramen för en idealbild kan paren leva i den konkreta relationen som den är och låta dess brister vara.

Då ideala föreställningar många gånger är djupt rotade inom oss kan det svårt att vara helt blind inför ens partners brister. ME2 framhäver vikten av att se till helheten när hans fru inte alltid betar sig enligt hans definition av perfekt och därmed kunna se bortom hennes brister.

ME2: Det där har jag jobbat med litegrann själv, att när jag som ser sånt som går att anmärka på och saker där inte xxxx är riktigt, riktigt perfekt, då gäller det

MA2: (skrattar) I dina ögon. Ingen är ju perfekt, men i dina ögon

ME2: Jo men där jag kan hitta ett fel, och det går att hitta fel hos varandra. Men att jag som balanserar det mot alla goda och bra sidor och fina egenskaper som xxxx har. Så att jag inte som...hakar upp mig, att det inte blir ett perspektiv, det som förstorar upp småsakerna.

MA2 fyller här i sin makes uttalande om att ingen är perfekt utan att det han anmärker på är utifrån hans egna synsätt. Detta indikerar att vi har olika ideala föreställningar om hur vår partner borde vara och vi ser därmed olika brister hos varandra. Genom att kunna släppa taget om sin partners brister lever vi i relationen som den är. Vi frångår då våra ideala föreställningar om hur vår partner och kärleksrelation borde vara för att vara perfekt.

Tankesätt och inställning till kärleksrelationen i dess helhet och sin partner är återkommande i parens uttalanden. ME5 menar att en anledning till att relationer inte håller är för att partnern inte kan se ett längre perspektiv som sträcker sig bortom de mindre bristerna i relationen.

Men det är väl personkemin. Jag menar jag kände när jag träffade xxxx att jag visste att det blir inte bättre än så här, jag träffar aldrig nån bättre människa än henne. Om det är nånting som jag känner att det inte är bra, det är nån liten grej nu som inte är bra men i det stora så är allting bra. Att man kanske ska se det här lite längre, större perspektivet. Jag tror att många som bråkar eller som inte funkar, dom ser det korta perspektivet. Dom kanske ångrar sig sen när...då sitter dom där i sin lilla etta nånstans men liksom ja jag vet inte. Man skulle kunna tänka större liksom.

Enligt ME5 är det viktigt att kunna sätta de småsaker som inte är bra för tillfället i ett större perspektiv. Trots småsakerna som inte är bra i relationen menar ME5 att det inte finns någon bättre för honom än hans fru. Genom att ME5 tänker på det sättet, att hans fru är den bästa för honom trots de mindre sakerna som inte är bra, tar han deras kärleksrelation som den är. Om partnern tar sin relation som den är kan vi se detta i ljuset av att förbise den ideala kärleksrelationen. ME3 menar att en viktig grundförutsättning för att relationen ska fungera är att inte jämföra sig med andra utan att hitta ett eget sätt att vara på tillsammans som fungerar för båda.

ME3: Hemligheten tror jag är att man inte jämför sig med andra för mycket, utan man hittar en väg själv som man känner att det här är vi och så här vill vi vara. Jag tror många jämför sig väldigt mycket med andra på något vis...att man har nån slags idealbild. Men ibland den där idealbilden, vem har sagt att det ska vara på ett visst vis? Ibland kan jag tycka att man kanske förskönar [...] Jag läste en bok å då var det i en familj att det var inte så farligt att det var lite bråk, om det var äkta. Om man röt till ibland så var det inte så farligt, för det viktigaste var kärnan och tryggheten. Själv känner man ju den där tryggheten i varann [...] Sen kanske inte du å jag har analyserat så hemskt heller, en del människor analyserar ju allt

MA3: Att det ska vara så perfekt

ME3: Där tror jag det ligger litegrann

MA3: Ja att man ibland får se över en del saker.

I ME3:s uttalande inryms den ideala föreställningen om att inte ha bråk och ryta åt varandra i

en kärleksrelation. Då makarna 3 tar sin relation som den är och inte lever utifrån idealiska föreställningar är bråken inte så farliga för deras relation då de har sin trygghet till varandra. De kan ha överseende med vissa saker och att allting inte behöver vara perfekt. Makarna 3 har heller inte analyserat allting som många andra människor kan göra enligt ME3. Denna inställning är något som återfinns i makarna 4:as uttalande, att de är nöjda med relationen som den är.

MA4: Jag tror både din å min inställning är att vi är så himla nöjda med (skrattar) det vi har, man kan ha ett mycket flådigare hus

ME4: Inga statusjägare om man säger så... just det att det här med prestige är inte så där himla bra nånstans, å absolut inte i ett äktenskap

MA4: Nej precis vi är faktiskt inte det

ME4: Vi måste inte ha det senaste köket

MA4: Nej å vi är inte så där jättemycket för att resa, ibland åker vi nånstans utomlands å så men jag tror vi både är så här att vi har förmågan å glädjas över det lilla va, men vi är inga statusjägare som sagt var.

ME4 menar att prestige aldrig är positivt för ett äktenskaps välmående och MA4 uttrycker att de inte är på jakt efter någonting utan att de är nöjda med vad de har. Genom att makarna 4 är nöjda med vad de har så ställer de sig heller inte reflexivt frågande hela tiden till om någonting kan förbättras. Det reflexiva frågandet menar Giddens är det karaktäristiska för den rena relationen. Giddens kan ha rätt i att vi till viss del ställer oss reflexivt frågande till hur vår partner är men däremot indikerar inte paren i denna studie att de ideligen ställer sig frågande till möjligheterna till förbättring. Paren kan låta sin partners brister vara och låta helheten väga upp dem och därmed ägnar de inte så mycket tid åt det reflexiva frågandet utan de är nöjda med sin partner och sin relation som den är. Om vi har inställningen att vi aldrig kommer att träffa någon bättre än vår partner frågar vi inte ideligen oss själva om någonting kan förbättras eller om det finns ett bättre alternativ runt hörnet.

Beck och Beck-Gernsheim menar att det är de älskande som själva sätter upp reglerna för vad som är rätt och riktigt för deras kärlek till varandra. Samtidigt menar de att kärleken inte är helt frikopplad från samhällliga normer utan att människans förväntningar och önskningar om kärlek formas av sociala värderingar som exempelvis familjeideal. Paren i denna studie väljer att inte leva efter en idealbild utan hitta sitt eget sätt att vara tillsammans och att kunna låta bristerna som de ser hos sin partner vara genom att låta helheten väga upp dem. De är medvetna om idealen för familjeförhållanden men har överseende med att inte allting behöver vara perfekt och att de inte behöver leva upp till denna ideala bild.

Kärleksrelationens utmaningar

Detta tema är en totalisering av temana *Konflikthantering* och *Barnens roll i relationen* från den inledande tolkningen som berör kämpandet för relationen och relationens stabilitet trots påfrestningar och utmaningar. Denna studie visar att kärleksparen har utsatts för prövningar i form av små, vardagliga konflikter till stora, krävande livsutmaningar. Paren betonar att konflikterna behöver lösas relativt snabbt för att de inte ska orsaka problem i relationen. De större livsutmaningarna har för dessa par främst berört deras barn genom missfall, havandeskapsförgiftning, barnlöshet, adoption och Downs syndrom. Det blir just detta som är kärlekens utmaning, att kunna hantera allt mellan det lilla till det stora.

Att paren tvingas hantera mindre oenigheter och konflikter menar de är en naturlig del av en kärleksrelation. Alla par poängterar dock vikten av att ta dessa konflikter å lösa dem så fort det går. Makarna 5 betonar vikten av att ta tag i konflikterna och reda ut dem innan läggdags och att inte ha inställningen att vara långsiktigt sur.

ME5: Och sen kanske, om man nu skulle ha varit osams om nånting så har man väl en regel också att aldrig somna osams. Nog har det väl varit nån gång det har hänt att vi har varit oense om något, jag menar det måste det ju

MA5: Det vore konstigt annars

ME5: Ja det är ju onormalt va, men på något sätt så har vi alltid blivit sams innan det är natt. Att man liksom hittar en lösning eller i alla fall ber om förlåtelse eller whatever. Att man inte långsiktigt ska tänka nånting ”Ja men nu ska jag va sur här i två veckor” eller nånting så att...kanske laga det så fort det går va.

ME5 uttrycker sig som att han och hans fru sällan har konflikter då han knappt kommer ihåg dem. Han menar att det krävs att de löser eventuella konflikter så fort det går vilket indikerar att det annars kan skapa problem i relationen. ME2 uttalar sig även om vikten av att ta tag i problemen som dyker upp i relationen och att detta leder till mognad.

Ett tankefel som finns i den här tiden är ju [...] Jag menar hur löser man problem, genom att bryta upp så löser man inga problem. Man tvingas lösa problemen om man inte bryter upp, mognaden kommer om jag står kvar i en relation å försöker lösa problemen. Jag har hört såna som har sagt att ”Jag har träffat en ny och jag har mognat så väldigt”. Jaa, å sen så är ju erfarenheten att man får samma problem igen. Så att det är genom att stå kvar å stå ut med sina känslor som man mognar.

ME2 uttrycker i ovanstående citat en rörelse framåt, att det sker en mognad i att stanna kvar i relationen och lösa de problem som dyker upp. Detta indikerar att det sker någonting nytt efter att partnerna löst problemen, de har mognat och blivit starkare av att reda ut oenigheterna tillsammans. Övervägande par i denna studie framhäver att många människor i parrelationer ger upp för snabbt då de blir varse om kärleksrelationens utmaningar. MA5 menar att det är viktigt att gå in i ett förhållande med inställningen att det inte alltid kommer att vara på topp.

Jag tror det är viktigt det här att man inte går in i ett förhållande och tror att det ska vara 100 hela tiden, utan att det svänger som livet självt. Eller som vädret, att det är sol ibland och det är moln ibland, och det är vindar ibland men att det är livet. Så jag tror att många ger upp för snabbt av att ”Oj oj nu blåser det lite, näe men då är det nog bättre att jag gör något annat, då hittar jag nån ny”. Att man liksom ger upp för snabbt, man tar sig inte tid, det ska snurra på så fort. Så jag tror att folk inte förstår att livet är inte bara rakt upp utan det svänger. Man måste tänka lite mera stort och inte bara här och nu [...] Jag tror att dagens människor...det går för fort.

MA5 uttrycker att många människor ger upp för snabbt i sin parrelation när det börjar knaka lite i fogarna och man inte kan se det längre perspektivet utan istället provar lyckan tillsammans med någon annan. Hon poängterar vikten av att ha inställningen att relationen inte kommer att befinna sig på samma nivå hela tiden. Att livet tar oväntade svängar och går upp och ned är någonting som flera par i denna studie fått erfara gällande deras barn och svårigheter med att få barn. Detta har inneburit stora, påfrestande livsutmaningar i deras kärleksrelation. Dessa par upplever att de har blivit starkare tillsammans genom att ha delat dessa smärtsamma, gemensamma erfarenheter och känslor. Makarna 3 som fick flera missfall och havandeskapsförgiftning innan de fick sina två barn menar att det jobbiga som de varit med om har fördjupat deras förhållande.

MA3: Och sen kan det vara också att man gått igenom både roliga och lite jobbigare saker också

ME3: Jaa

MA3: Och det är klart att det kan ju fördjupa ett förhållande också

ME3: Det har det väl gjort för oss, man kände väl att livet är ganska skört, att den tid man har vill man vara rädd om varann. Det kände man ju

MA3: Ja och att man kommer närmare när man går igenom jobbiga saker och samtidigt är man då glad att man är två att man kan dela det tillsammans

ME3: Men då var jag rädd att mista dig faktiskt... det var jag. Men det förde ju oss djupare, för vi fick ju inga barn men vi hade ju varann [...] Då blev det ju som att vi hade varann som mentor ungefär. Jo å de känns nog nu att vi har ju väldigt starka band med varann, så är det.

ME3 uttrycker en sårbarhet inför att livet är skört och en glädje över att ha varandra när livet är svårt. Svårigheterna med att få barn och missfallen orsakade en rädsla hos ME3 för att även förlora sin fru vilket indikerar att utmaningarna som rörde denna barnlöshet var väldigt krävande för deras relation. Men genom att de har haft varandra som mentorer har de varit sårbara och öppna inför varandra att dela med sig av sina tankar och känslor vilket förde dem närmare tillsammans och gjorde deras relation djupare.

Att konflikter kräver arbete och engagemang är något som går ihop med denna studies resultat och Giddens och Beck och Beck-Gernsheims tankar om den senmoderna kärleksrelationen då den inte är förankrad i yttre omständigheter. Det krävs engagemang och arbete för att ta tag i konflikterna och lösa dem. Giddens menar att den rena relationen upprätthålls genom parets gemensamt skapta historia och det emotionella utbyte som partnerna kan få av varandra. Parets gemensamma historia visar sig ha gjort parets band till varandra starkare genom att ha gått igenom krävande utmaningar gällande deras barn. Däremot betonar inte paren att de ständigt behöver ett ömsesidigt utbyte av varandra för att upprätthålla deras relation vilket Giddens menar är avgörande. De framhäver inte vikten av att ständigt befinna sig på en jämlik nivå av givande och tagande i relationen utan känner mer in när den andra behöver stöttning och när de själva behöver det. Beck och Beck-Gernsheim menar att relationer tar slut då den emotionella tillfredsställelsen inte är tillräckligt hög vilket inte överensstämmer med paren i denna studie. Trots att den emotionella tillfredsställelsen inte varit på topp då de gått igenom krävande utmaningar gällande deras barn har deras relation hållit ändå. Den högre nivån i relationen som paren uppnår genom att ha tagit sig igenom krävande utmaningar tillsammans kan göra det lättare för paret att vara stabila tillsammans trots nya påfrestningar och utmaningar då de har en starkare grund att stå. I enlighet med Giddens tankar om intimitet är paren öppna och sårbara inför att dela med sig av sina tankar och upplevelser och ta in den andras tankar och upplevelser under svåra utmaningar vilket för dem närmare varandra.

Beck och Beck-Gernsheim menar att det inte är till Gud som människan i det senmoderna samhället söker sig till för beskydd då livet känns svårt utan till någon människan litar på och delar sitt liv med som visar henne förståelse och stöttning. Detta visar paren i denna studie genom att de har kommunicerat sig igenom tuffa livsutmaningar tillsammans och stöttat varandra i detta.

Kärlekens växt

Detta tema är en totalisering av temana *Kärlekens stabilitet* och *Gemensamma och ogemensamma intressen* från den inledande tolkningen som lyfter fram att kärleken har starka rötter för att överleva men behöver näring för att kunna blomma om på nytt.

Parets kärlek i denna studie visar sig ha en förmåga att överleva trots en hög ålderssiffra vilket indikerar att den är djupt rotad i relationen. De flesta par uttrycker att det var mer spännande i utforskandet av varandra i början av relationen men att tryggheten mellan dem vuxit med tiden och att kärleken till varandra har varit stabil och stark genom hela förhållandet. Den pirriga känslan i kroppen är en känsla som är återkommande i respondenternas berättelser samt önskan om att få spendera ännu mer tid tillsammans. Paren lyfter fram att den pirriga känslan finns under alla krav från arbete och hushåll men att den kommer fram ännu mer när de får ägna sig åt gemensam, ledig tid vilket gör att kärleken blommar om igen. Samtidigt får inte kärleken övergödas med näring utan genom att spendera

tid på eget håll åt egna intressen kan paren känna en längtan efter att få umgås mer med varandra vilket gör att kärlekens rötter växer sig ännu starkare.

Att kärleken behöver tas hand om för att blomma om igen är något som flera par lyfter fram. Att ägna sig åt gemensamma intressen och spendera tid tillsammans blir näringen för kärlekens växt och för att den ska kunna blomma om på nytt. Makarna 3 lyfter fram att det är när de får ledig tid tillsammans och kraven från arbete och andra förpliktelser som den pirriga känslan och förälskelsen till varandra återkommer.

ME3: Men det är det som ofta blir om man umgås mer

MA3: Om man är ledig tillsammans

ME3: Om man är ledig... då kommer det där tillbaks, det där pirret

MA3: Jaa

ME3: För annars är det mycket måsten, jobb kräver mycket och

MA3: Ekonomi

ME3: Ekonomin och

MA3: Lite sånt som

ME3: Då blir de det mycket som...men det vet jag ibland kan det [...] Det har jag tänkt på som förändras men det kan komma tillbaks ibland det där pirret i magen... frugans ögon faller jag för. Det är något sånt där som jag inte kan förklara, det finns någonting i luften ibland. Man kan bli så där...vad ska jag säga... förälskad fast man har varit gift jättelänge.

ME3 menar att trots alla år de varit gifta så kommer pirret och förälskelsen tillbaka när de får spendera tid tillsammans och ge näring åt sin kärlek till varandra utan måsten. Trots kraven från arbete och ekonomi visar makarna 3 att förälskelsen till varandra inte har dött utan att den behöver tas hand om för att blomma ut igen. Makarna 2 menar att det är genom att uppleva saker tillsammans och ha sin gemensamma historia som det blir mer förmånligt att även fortsätta hålla ihop.

ME2: Man är ju då inne i en fas då man börjar kunna skörda frukten av att man hållit ihop länge och att man som får en bonus i livet

MA2: Att man känner varann så bra

ME2: Ja och att man har ju gjort en så lång resa tillsammans

MA2: Ja så mycket gemensamt

ME2: Ja...allt det vi har gemensamt gör det bara ännu mer belönande att hålla ihop.

Makarna 2 menar att då de känner varandra så bra, har upplevt så mycket tillsammans och har så mycket gemensamt gör detta att det känns ännu bättre att fortsätta vara tillsammans. MA2 lyfter fram att genom att hennes man ägnar sig åt egna intressen känner hon en längtan efter att få spendera mer tid tillsammans med honom.

Jag har svårt att förklara men jag tänker också på det här med kärlek för mig, och det är lite typiskt oss kvinnor, men det är närhet. Jag tycker om att vara med xxxx. Jag vill egentligen vara mer med honom än jag har fått vara under dom här åren...för han har haft så mycket annat. Men jag kan fortfarande känna att jag kan längta efter att få vara med xxxx. [...] Kärlek är ju också att göra saker tillsammans.

MA2 menar att tiden hon fått tillsammans med hennes man egentligen inte varit tillräcklig efter hennes behov av närhet utan att hon önskat mer. Att göra saker tillsammans är även det kärlek innebär menar hon. Men att spendera tid på eget håll har gjort hennes behov av närhet större och därmed har kärlekens rötter vuxit sig starkare av detta. Makarna 1 menar att denna variation mellan att göra saker tillsammans och var för sig är viktig för att deras äktenskap ska fungera.

MA1: Nej men det är väl också en sån sak som gör att det är ganska enkelt för vi bor ju så pass centralt. Det är bara att ta cykeln ner på stan om man vill göra någonting, det är ingen stor grej. Kunna åka ner på en timme och uträtta sina ärenden och vara tillbaka igen och det ger ju också en variation, att man har väldigt lätt till aktiviteter och saker och ting. Det skulle vara värre om man bodde lite isolerat, nu är det bara att säga "Du jag drar ner på stan en timme"

ME1: Det där är nog viktigt för [...] Jag kommer ihåg det fanns en advokat som hette (ohörbart) en gång i tiden som var skilsmäsoadvokat och han sa vid något tillfälle att många äktenskap går i kras för att man har så tråkigt. Så det ligger ju en del i det, det här med variation är nog viktigt.

I makarna 1:s uttalande antyds att genom att de har en variation i deras äktenskap då de både spenderar tid tillsammans och på egen hand blir deras äktenskap inte tråkigt som annars kan vara anledningen till att många skiljer sig. Det krävs därmed att inte övergöda kärleken med näring för att få den att överleva.

Beck och Beck-Gernsheim har rätt i att kärleken är en mäktig kraft genom att kunna överleva trots ålder, svagheter, misstag och förbiseenden i relationen då parens kärlek till varandra är stark än idag trots alla år tillsammans och utmaningar de gått igenom. Detta indikerar att kärleken har starka rötter för att överleva. Beck och Beck-Gernsheim menar att vi bygger upp vårt liv kring vår kärleksrelation och att denna ger oss trygghet och mening i livet. Vi blir därmed måna om att få vår kärleksrelation att hålla genom att vi inte vill förlora denna trygga punkt vilket paren i denna studie visar. Paren visar en vilja att ta hand om deras relation och ge deras kärlek näring i form av tid som de spenderar tillsammans. Samtidigt låter de kärleken växa sig starkare genom att inte övergöda den med näring utan låta den vila då de spenderar tid åt sina individuella intressen. I likhet med Giddens och Beck och Beck-Gernsheim tankar om att kärleksrelationen i det senmoderna samhället kräver arbete och engagemang visar paren att de ägnar sig åt detta relationsarbete. Däremot verkar detta arbete och engagemang inte så avgörande för relationens överlevnad i denna studie att paren ständigt behöver ägna sig åt det som Giddens menar. Kärleken verkar ha så starka rötter att den kan överleva utan näring under en längre period då krav från arbete och annat tar över.

Huvudtolkning

Temana i den inledande tolkningen har under ovanstående avsnitt av den fördjupade tolkningen omarbetats och utvecklats till temana *Balansera gemenskap och självständighet*, *Relationen som den är*, *Kärleksrelationens utmaningar* och *Kärlekens växt*. Denna fördjupade tolkning ligger till grund för nästkommande huvudtolkning som likt en röd tråd skär igenom alla tidigare tolkningar och presentera en helhetsbild av datamaterialet. Detta med hjälp av min förförståelse för fenomenet som utvecklats under studiens gång samt den teoretiska och begreppsliga ramen för denna studie.

Lita på kärleken men ta den aldrig för given

Min huvudtolkning är att en hållbar kärleksrelation innebär att lita på kärleken men aldrig ta den för given, vilket blir en paradox för kärleksparen i denna studie. När vi litar på kärleken tar vi på ett sätt för givet att den kommer att bestå men i och med detta förgivettagande riskerar kärleken att gå förlorad. Att lita på kärleken kan betyda att partnern har inställningen att de kan klara av påfrestningar och utmaningar som de ställs inför och att partnern kan visa hela sidan av sig själva med tilliten att partnern kommer att ta emot denna helhet med öppna armar. Att inte ta kärleken för given kan betyda ett engagemang att ta tag i konflikter och inte låta dem ligga olösta under ytan men även att ägna tid åt varandra för att kärleken ska bestå. Det intressanta i detta blir dilemmat att just kunna lita på kärleken men aldrig ta den för given vilket jag vill belysa med denna huvudtolkning.

Huvudtolkningen i temat från den fördjupade tolkningen *Balansera gemenskap och självständighet* ser ut på så sätt att gemenskapen blir tilliten till kärleken i relationen och självständigheten blir att inte ta kärleken för given. Att göra saker tillsammans och dela en gemenskap i relationen innebär att partnerna litar på att den andra värderar tiden de har med varandra och att den är viktig för deras kärlek. Partnerna litar på att deras likheter i personlighet kan göra att de förstår varandra och kan förutsäga vad den andra tycker och känner. Partnerna litar även på att den andra vill uppleva och dela saker tillsammans och de litar på att de båda finner glädje i detta. Detta hör ihop med intimiteten som Giddens menar kräver gemensamma känslor och upplevelser. Men det krävs två för att kärleken ska överleva och självständigheten gör att partnerna inte tar kärleken för given. De är medvetna om att bådadas behov och intressen behöver bli tillgodosedda för att kärleksrelationen ska hålla. De tar därmed inte för givet att de vill ägna sig åt samma intressen utan låter varandra spendera tid på egen hand när det finns en önskan om det. De tar heller inte för givet att de alltid tycker lika om saker och ting och fungerar på samma sätt utan de har en förståelse och acceptans inför att de är olika varandra. Beck och Beck-Gernsheims tankar inryms även i detta då partnerna litar på att de kan vara sig själva fullt ut med stöd av sin partner genom att de är intimt förbundna med varandra samtidigt som de är självständiga. Till skillnad från Giddens som menar att det reflexiva frågandet upprätthåller den rena relationen ser jag detta mer som ett inkännande från parens sida. De litar på att de känner in vad de själva och vad den andra behöver i relationen för att den ska fungera men tar inte för givet att deras behov av exempelvis närhet alltid ser ut eller tillgodoses på samma sätt.

Om jag går vidare till temat *Kärlekens växt* från den fördjupade tolkningen ser huvudtolkningen ut på ett likartat sätt som för ovanstående tema. Paret litar på att deras kärleksrelation ska fortsätta att hålla genom att de delar en gemenskap i sin starka och spirande kärlek till varandra. Denna kärlek har inte stagnerat med åren utan den magiska, pirriga förälskelsen finns kvar än idag. Detta hör ihop med Beck och Beck-Gernsheim som menar att kärleken är en mäktig kraft som håller sig stark trots dess ålder. De menar att kärleken är tryggheten och meningen med människans liv vilket paret i denna studie lyfter fram genom att de är måna om att få deras kärlek att fortsätta blomstra genom att visa varandra närhet. Paret tar därmed inte för givet att kärleken kan överleva helt utan näring och omvårdnad utan att de måste spendera ledig tid tillsammans för att den pirriga känslan i kroppen ska blomma ut igen. Detta i enlighet med Giddens och Beck och Beck-Gernsheim som menar att den senmoderna kärleksrelationen kräver arbete och engagemang. Partnerna litar samtidigt på att kärleken överlever trots krav från bland annat arbete och att de inte har möjlighet att ägna så mycket tid åt varandra under vissa perioder. De känner även tillit att närheten kan växa sig starkare genom att de spenderar tid åt ogemensamma intressen då det ger variation i äktenskapet och att de får längta efter varandra. Det arbete som Giddens och Beck och Beck-Gernsheim lyfter fram verkar därmed inte ständigt behöva pågå för att kärlekens växt ska fortsätta överleva. Paret litar på att rötterna har vuxit sig så starka att kärleken överlever utan att behöva underhålla den hela tiden.

Huvudtolkningen för temat *Relationen som den är* från den fördjupade tolkningen ser ut på så sätt att partnerna litar på att kärleksrelationen håller som den är samtidigt som de inte tar den för given. Paret litar på att deras kärleksrelation inte behöver uppfylla bilden av ett ideal för att den ska hålla utan de lever utanför ramen för denna idealbild. Till skillnad från att paret ständigt ställer sig frågande till om de är tillfredsställda i sin relation och sin partner eller om något skulle kunna förbättras för att öka tillfredsställelsen är de nöjda med vad de har. Detta skiljer sig från Giddens som menar att sökandet efter möjligheter till förbättring är ett ständigt inslag i den rena relationen. Däremot tar inte paret för givet att relationen håller som den är

per automatik utan att det kräver arbete. Beck och Beck-Gernsheim menar att kärleken inte är helt oberoende av sociala värderingar om bland annat familjeförhållanden vilket paren i denna studie lyfter fram. Paren framhäver att det krävs arbete för att inte haka upp sig vid partners brister och att kunna se helhetsperspektivet i dessa lägen som sträcker sig bortom de sociala värderingarna och önskningarna vi har om familjeförhållanden. Trots att paren ser bristerna i skenet av ideala föreställningar för hur de skulle önska att sin partner vore visar de en förmåga att inte behöva uppfylla denna idealbild och kunna låta dessa brister vara. Det är ett aktivt val av partnerna att låta bristerna vara och leva i relationen som den är men utan att ta den för given. Beck och Beck-Gernsheim menar att kärleksparet till stor del själva sätter upp reglerna för deras kärlek vilket paren i denna studie visar att de gör genom att de inte strävar efter att leva upp till ideala föreställningar. De kan lita på att kärleken håller genom insikten att allting inte behöver vara perfekt utifrån ett ideal och att de inte tar varandra för givna utan att de lägger ned tid och arbete på relationen när partnerna känner ett behov av det. De tar heller inte för givet att alla kärleksrelationer behöver se ut på samma sätt för att fungera.

Om jag går vidare till temat *Kärleksrelationens utmaningar* har huvudtolkningen ett likartat utseende som för temat ovan. Även här litar paren på att de kan lösa små konflikter och ta sig igenom stora livsutmaningar tillsammans men de tar inte för givet att detta ska gå utan ömsesidiga insatser. Detta hör ihop med Giddens och Beck och Beck-Gernsheim som menar att då den senmoderna kärleksrelationen inte har några yttre förankringar krävs det ömsesidigt arbete och satsningar för att relationen ska hålla. Då paren utsätts för små utmaningar som vardagskonflikter till större utmaningar som i denna studie berör parens barn och barnlöshet krävs det att parterna litar på att de kommer att klara av utmaningarna tillsammans. De litar därmed på att kärleken kommer att bestå mellan dem trots oenigheter och att livet inte blir som de tänkt eller önskat sig. I enlighet med Giddens upprätthålls deras relation genom deras gemensamt skapta historia. Denna historia gör att paren litar på att erfarenheterna och upplevelserna som de har tillsammans binder dem till varandra. Samtidigt tar de inte kärleken för given genom att paren visar en sårbarhet inför rädslan att relationen kan ta slut i samband med krävande livsutmaningar. Paren tar därmed sin relation på allvar genom att de visar en vilja att lösa små konflikter och ta sig igenom svåra prövningar genom att visa varandra förståelse och stöttning. Att kunna luta sig tillbaka i relationen och förlita sig på att äktenskapet ska hålla helt utan engagemang under senmoderna villkor blir därmed inte möjligt i enlighet med Giddens tankar. Men om för mycket tid och arbete ägnas åt det reflexiva frågandet och vad som kan förbättras i relationen i samband med prövningar kan tilliten på kärleken försvinna då uppskattningen för det som fungerar bra hamnar ur fokus.

Jag menar att en hållbar kärleksrelation skiljer sig på flera sätt från den rena relationen. En hållbar kärleksrelation under senmoderniteten där parterna litar på kärleken men aldrig tar den för given har jag valt att kalla för *den bärande relationen*. Jag redogör för denna mer ingående i nästkommande diskussionsdel.

Diskussion

Denna studiens syfte har varit att undersöka vad som är det karaktäristiska för ett långvarigt äktenskap med frågeställningen *Hur ser den hållbara kärleksrelationen ut i det senmoderna samhället?* genom en hermeneutisk ansats med dialogiska intervjuer. Frågeställningen blir besvarad genom att resultatet visar att de som kan få hållbar kärlek under senmoderna villkor är de par som kan *lita till kärleken men aldrig ta den för given* vilket är min paradoxala huvudtolkning. Det handlar om att lita på att kärleksrelationen är så stark att den kommer att överleva allt som kommer i dess väg men inte ta det för givet då det kräver insatser från båda parternas sida. Nedan följer en diskussion av studiens resultat i relation till tidigare forskning

och den teoretiska och begreppsliga referensramen. Då huvudtolkningen är så pass abstrakt tillämpar jag även de fördjupade tolkningarna som lyfts fram i presentationen av resultatet i den kommande diskussionsdelen. Detta för att jag ser det som att dessa tolkningar har en självständig status som kan specificera huvudtolkningen. Jag avslutar diskussionen med en metodologisk reflektion, egna reflektioner, min förståelse och förslag på framtida forskning.

Tidigare forskning i relation till resultatet

I enlighet med den tidigare forskningen i temat *personlighetens betydelse* visar denna studies resultat att vilken betydelse individernas personlighet har för partnernas tillfredsställelse i äktenskapet är mångtydigt. Den tidigare forskningen visar att en viss dynamik mellan partnernas personlighet är positivt för äktenskapets välmående. Detta är överensstämmande med resultatet i denna studie och med vikten att *balansera gemenskap och självständighet* då partnernas olikheter bidrar till relationens energi och skapar ett utbyte mellan dem. Partnernas självständighet gör att de inte tar kärleksrelationen för givet då de inte tar för givet att de tänker på samma sätt och att deras behov i relationen ser likadana ut. För övrigt indikerar mitt resultat att det egentligen handlar om en större fråga än likheter och olikheter för att ett äktenskap ska hålla. Detta fyller en lucka i den tidigare forskning och löser oenigheten om partnern ska vara lika eller olika varandra för en hållbar relation. Det handlar snarare om att kunna balansera gemenskap och självständighet och att ha inställningen att lita på kärleksrelationen men att inte ta den för givet. Vi kan därmed inte ta för givet att vår partner alltid kommer att reagera eller bete sig på samma sätt och att detta ska vara överensstämmande med våra egna reaktioner och vårt egna beteende. Det viktiga handlar därmed mer om partnernas förhållningssätt än likheter och olikheter gällande partnernas personlighet och intressen.

Den tidigare forskningen i temat *stadier under familjelivet* visar att barnens inverkan på äktenskapets hållbarhet och kvalitet är tvetydigt då studier pekar på att barn leder till fler konflikter och oenigheter vilket förkortar äktenskapets varaktighet. Samtidigt visar andra studier att barn inte har någon betydelse för obalans i äktenskapet. Resultatet i denna studie indikerar inte att barnen har orsakat fler konflikter i parens relation. Däremot har *kärleksrelationens utmaningar* för paren i denna studie berört deras barn som flertalet missfall och Downs syndrom vilket har gjort deras relation starkare. Då de litar på kärleken men inte tar den för givet har de en tilltro att de klarar svåra utmaningar med hjälp av varandra men de har en medvetenhet om att detta kräver arbete från bådas sida.

Temat *relationsspecifika faktorer* från den tidigare forskningen visar att attityden Eros (stark fysisk attraktion) och Agape (osjälvisk kärlek där individen prioriterar partnerns behov) har ett starkt samband med relationstillfredsställelse under alla livsstadier. Detta återfinns i denna studies resultat då *kärlekens växt* fortfarande är stark och förälskelsen med pirret i magen kommer tillbaka då och då efter alla år de varit tillsammans. De litar därmed på att kärleken och attraktionen till varandra finns kvar men de tar inte detta för givet genom att de också osjälviskt prioriterar varandras behov för att få kärleken att överleva allt mellan små konflikter till stora livsutmaningar. Den tidigare forskningen tyder på att hög nivå av belåtenhet och mindre konflikter minskar risken för ett ostabilt äktenskap. Engagemang, anförtröende och stöttning visar sig främja partnernas gemensamma tillfredsställelse i relationen enligt den tidigare forskningen. Inom temat *kärleksrelationens utmaningar* i denna studie visar paren en förmåga att lösa konflikter snabbt vilket kräver att de engagerar sig i relationen. Ingen av paren uppger heller att de har många konflikter. I utmaningarna som de utsätts för visar de varandra anförtröende och stöttning genom att öppna sig för sin partner

och dela med sig av svåra upplevelser samtidigt som de tar emot den andre genom att stötta och lyssna.

Min studie fyller en lucka som den tidigare forskningen inte representerar vilket är att kunna leva i *relationen som den är* vilket inkluderar ett *förbiseende av den ideala relationen* för att äktenskapet ska hålla. Till skillnad från vad temat *socioekonomiska- och hälsfaktorer* i den tidigare forskningen visar är arbete, utbildning, ekonomi, hushållsarbete och hälsa ingenting som paren i denna studie lyfter fram har stor betydelse för äktenskapets välmående. Istället handlar det om att partnerna följer med i den konkreta relationen som den är och inte försöker leva upp till en idealbild. De litar på att kärleken överlever trots att det finns brister och att den inte representerar en idealisk föreställning. Men de tar inte detta för givet genom att exempelvis reflektera över att de behöver spendera tid tillsammans när för mycket tid och energi går åt till arbetet.

Teoretisk och begreppslig referensram i relation till resultatet

Den teoretiska och begreppsliga referensramen har varit behjälplig för att förstå kärleksrelationen i det senmoderna samhället. Utifrån den relation jag redogjort för i huvudtolkningen där partnerna *litar på kärleken men aldrig tar den för given* finns det vissa synliga drag av Giddens och Beck och Beck-Gernsheim. Dessa handlar i regel om att kärleksrelationen är uppbyggd av frivillighet, partnerna har själva valt varandra att dela livet tillsammans med. Deras kärlekshistoria har de varit med och skapat tillsammans och den är därmed inte förutbestämd av till exempel religiösa uppfattningar eller deras föräldrar. Genom att de har valt varandra har de även valt förpliktelse gentemot varandra, de känner ett ansvar att få relationen att fungera och att båda ska må bra i den. Därmed kräver kärleksrelationen en viss ansträngning från båda parternas sida för att hålla. De är måna om att ta hand om deras relation då denna ger dem en stark kärlek som bidrar till trygghet och mening i livet. Det finns ett utbyte av givande och tagande och i detta ingår att partnerna måste upprätthålla sitt eget jag för att kunna bidra med någonting i relationen. Trots att kärleksparet bildar en gemensam enhet kräver detta att partnerna fortfarande är sin egen självständiga, enhet. Dessa drag från Giddens och Beck och Beck-Gernsheims teorier som jag återfunnit i denna studies resultat tror jag är vanliga i den senmoderna kärleksrelationen men däremot inte förutsättningen för en hållbar relation. Jag menar att det karaktäristiska för den senmoderna, hållbara kärleksrelationen utifrån paren i denna studie skiljer sig på flera sätt från det rena förhållandet som Giddens lyfter fram och Beck och Beck-Gernsheims kärlek som vår sekulära religion. Jag har valt att kalla denna relationsform som kan tänkas vara mer hållbar för *den bärande kärleken*.

Den bärande kärleken betonar stabiliteten, att relationen bär. Denna har vissa likheter med den rena relationen men den även har inslag av den *romantiska kärleken* som enligt Giddens var utbredd mot slutet av 1700-talet. Under denna tid kunde makarna vila i tryggheten om att deras äktenskap skulle hålla för resten av deras liv oavsett tillfredsställelse och utan att de behövde anstränga sig för att vårda deras relation. Bortsett från denna nonchalanta attityd till äktenskapet menar jag att detta vilande i tryggheten återfinns i den bärande relationen. Partnerna vågar lita på att kärleken håller, de kan inte veta säkert och det tar inte detta för givet, men de vågar ändå vila i denna trygghet om att den kommer att hålla. Ju mer partnerna litar på detta desto mer givande blir relationen tillbaka då denna tillit gör relationen starkare.

Partnerna litar på att relationen bär dem genom *kärleksrelationens utmaningar* som små konflikter till omvälvande livsförändringar och de kan leva i *relationen som den är* genom att inte vara fixerade vid uppfyllandet av en idealbild. Partnerna vågar lita på att de tar sig

igenom svåra perioder i livet tillsammans men tar inte för givet att det sker utan ett visst arbete. De tar heller inte för givet att livet måste bli som de har tänkt sig eller att deras relation måste vara perfekt enligt en idealisk mall för att fungera bra. I detta impliceras att den bärande relationen inte behöver vara helt jämlik för att hålla till skillnad från i den rena relationen. Det jämlika utbytet är inte något som är i fokus i denna relationsform även fast partnern har ett utbyte av varandra. Vissa perioder kan exempelvis den ena partnern vara mer ledsen än den andra, ha ett större behov av stöd och närhet eller ha ett större behov av att göra saker på egen hand. Istället för det reflexiva frågandet som Giddens menar är karaktäristiskt för det rena förhållandet menar jag att den bärande relationen bygger på ett helhetligt inkännande. Frågan om att ”välja varandra på nytt eller att välja en ny” verkar inte vara medveten i denna relation utan dessa par kan inte tänka sig livet tillsammans med någon annan. De kan inte tänka sig någon bättre och därmed blir inte valet att välja någon ny aktuellt. Att välja varandra på nytt är i denna relationsform ingen medveten reflektion utan mer en självklarhet. Deras engagemang i sin relation är långvarigt och inte ”tills vidare”. Istället för det reflexiva frågandet som är kognitivt präglad har den bärande relationen ett inkännande förhållningssätt som kan sägas vara mer andligt. Kärleken finns som en självklar del inom dem och är ingenting som ständigt behöver reflekteras över, paren lutar på att känslorna finns kvar ändå. Det kan liknas vid att om vi tror på Gud så är frågan ”tror jag verkligen på Gud eller skulle min tro kunna bli ännu starkare?” förmodligen ingen vi ställer till oss själva dagligen utan tron finns som en självklar del inom oss.

Jag menar därmed att äktenskapet inte måste bli det osäkra, reflexiva projekt under senmoderna villkor som Giddens lyfter fram. Då vi känner oss osäkra på någonting saknas tryggheten och tilliten. Partnern i denna studie är trygg i att de redan har gjort sitt självklara val, de har valt kärleken till varandra. Det skapas därmed ingen osäkerhet i att äktenskapet kräver ständig uppmärksamhet och reflexiva val för att upprätthållas. De behöver inte ägna sig åt oändliga val då de har valt kärleken och kärleken väljer dem.

Jag valde Giddens och Beck och Beck-Gernsheims teorier genom att de är omfattande och utpräglade kring senmoderniteten. En klar fördel med dessa teorier var att de hjälpte mig att få en bred bild av kärleksrelationen under det senmoderna samhället. Jag tror att kärleksrelationer idag ser ut på ett liknande sätt som dessa teorier beskriver men att de saknar vissa dimensioner som gör kärleksrelationen hållbar. Då min studie är en mindre hermeneutisk undersökning som är mer specificerad kring relationens hållbarhet kan andra nyanser kan fångas upp än vad som täcks i dessa teorier då de beskriver ett generellt mönster. Enligt mig överbetonar Giddens den kognitiva aspekten i det rena förhållandet och låter kärlekens själsliga dimension hamna i skymundan. Det handlar om någonting som finns laddat i luften, en pirrig känsla som partnern känner för varandra. Den känslan går inte alltid att sätta ord på eller ägna reflexiv uppmärksamhet åt utan den bara finns där. Här kommer Beck och Beck-Gernsheims tankar om kärlekens kraft och eftersträvansvärda mål in men enligt mig handlar det inte om att partnern söker tryggheten och livets mening i kärleken som en konsekvens av samhällets opersonliga och ovissa karaktär. Jag upplever inte att paren i denna studie överensstämmer med anhängarna till kärlekens sekulära religion på grund av en tillflykt från individualiseringen och ensamheten som Beck och Beck-Gernsheim menar. Parens äktenskap är inte grundat i rädsla och osäkerhet för vad ett liv i ensamhet skulle kunna innebära utan det är grundat i en tillit till att livet med varandra är det liv de vill leva. De tar inte för givet att detta liv kommer att innebära en dans på rosor men de kan inte tänka sig livet på något annat sätt. Om deras äktenskap kommer att hålla för evigt kan bara tiden utvisa men dessa par vågar lita på att denna kärlek är ämnad att bestå.

Metodologiska reflektioner

Hermeneutiken var ett självklart val för att få en djupare förståelse för fenomenet hållbar kärlek i det senmoderna samhället och för att kunna tolka detta med hjälp av den teoretiska och begreppsliga referensramen jag valt. Svårigheten med hermeneutiken som metod är analysprocessen vilket det inte finns någon fast struktur för. Det krävs även djup förståelse och reflektion över fenomenet för att kunna komma fram till en rimlig huvudtolkning som binder ihop alla tidigare tolkningar. Detta har varit utmanande för mig som ny forskare men längs vägen klarnade tolkningsprocessen och förståelsen för fenomenet vilket har varit ytterst fascinerande med hermeneutiken som metod.

Jag vill även nämna min påverkan på respondenterna i den dialogiska intervjun. Då dialogen förutsätter ett ömsesidigt givande och tagande har jag tagit i beaktande att bekräfta parens tankar och känslor men även delat med mig av mina tankar och känslor om fenomenet. Detta i enlighet med Gadamers föreställning om förståelse och horisontsammansmältning vilket är en central del av hermeneutiken. I detta innefattas att genom öppenheten i dialogen når vi en gemensam förståelse av ett fenomen. Jag har haft i åtanke att inte styra respondenternas uttalanden eller lägga över min syn på hållbar kärlek utan endast upprätta en ömsesidig dialog där jag svarat an respondenterna. En nackdel som finns med att intervjua par är att den ena partnern tar med plats än den andra. Jag såg en tendens i intervjuerna att maken tog ett något större talutrymme men utan att avbryta strävade jag efter någorlunda jämvikt genom att ställa en fråga till maken eller be henne reflektera över det hennes man uttalat sig om.

Egna reflektioner, min förförståelse och förslag på framtida forskning

I början av denna studie var min uppfattning om fenomenet hållbar kärlek i det senmoderna samhället en slags fascination då skilsmässor är så vanliga. Jag hade en förutfattad mening om att det främst är kristna par som har hållbara äktenskap och att dessa äktenskap därmed inte hör till den sekulariserade senmoderniteten. Ytterst få par har skiljt sig i min släkt och mina egna föräldrar håller fortfarande ihop och alla dessa par delar en kristen tro. Jag hade därmed en förförståelse av att den kristna tron bidrar till att äktenskap håller. I dialogen med paren utmanade jag därmed min förförståelse då jag omprövade mina antaganden i och med den nya kunskapen som jag fick av dessa icke-religiösa par. Detta är det karaktäristiska för en genuin konversation inom hermeneutiken vilket har varit en intressant och lärorik upplevelse för mig.

I inledningen av denna studie lyfter jag fram programmet *Gift vid första ögonkastet* där ett expertteam matchar ihop tre perfekta par utifrån bland annat värderingsenkäter, personlighetstester och intelligensstester. Den tidigare forskningen i denna studie är även baserad på konventionella enkäter och intervjuer med strikta, färdigformulerade frågor. Dessa metoder utgår ifrån en färdig mall över hur en kärleksrelation borde se ut då samma frågor ställs till alla parter. Denna studies resultat visar att paren litar på att kärleksrelationen överlever utan att uppfylla en idealisk mall och de tar inte för givet att alla kärleksrelationer ser ut på samma sätt. Det behövs därmed mer forskning av långvariga äktenskap där parterna under intervjuer får svara fritt utifrån sina egna tankar och upplevelser då vi människor är olika och även våra kärleksrelationer. Det behövs mer forskning av hur förväntningar och önskemål om kärlek påverkas av omgivningen i övrigt och hur idealbilder för kärleksrelationer påverkar parternas välmående tillsammans.

Referenslista

Artiklar

- Binding, L. L. & Tapp, D. M. (2008). "Human understanding in dialogue: Gadamer's recovery of the genuine." *Nursing Philosophy*, 9, s. 121-130.
- Bjørnholt, M., & Farstad, G. (2014). 'Am I rambling?' on the advantages of interviewing couples together. *Qualitative Research*, 14(1), 3-19.
- Claxton, A., O'Rourke, N., Smith, J., & DeLongis, A. (2012). Personality traits and marital satisfaction within enduring relationships. *Journal of Social and Personal Relationships*, 29(3), 375-396.
- Glenn, Norval D., Uecker, Jeremy E., & Love, Robert W.B., Jr. (2010). Later first marriage and marital success. *Social Science Research*, 39(5), 787-800.
- Gross, N., & Simmons, S. (2002). Intimacy as a Double-Edged Phenomenon? An Empirical Test of Giddens. *Social Forces*, 81(2), 531-555.
- Hatch, L. R., & Bulcroft, K. (2004). Does Long-Term Marriage Bring Less Frequent Disagreements? Five Explanatory Frameworks. *Journal of Family Issues*, 25(4), 465-495.
- Montgomery, M. J., & Sorell, G.T. (1997). Differences in Love Attitudes across Family Life Stages. *Family Relations*, 46(1), 55-61.
- Musick, K., & Michelmore, K. (2015). Change in the Stability of Marital and Cohabiting Unions Following the Birth of a Child. *Demography*, 52(5), 1463-1485.
- Patton, M. Q. (2002). *Qualitative Research & Evaluation Methods*. Thousand Oaks, London & New Delhi: Sage Publications. s. 230-246.
- Shiota, M., Levenson, R., & Zacks, Rose T. (2007). Birds of a Feather Don't Always Fly Farthest: Similarity in Big Five Personality Predicts More Negative Marital Satisfaction Trajectories in Long-Term Marriages. *Psychology and Aging*, 22(4), 666-675
- Thomas, H. & Walsh, D. (1998). Modernity/postmodernity. In C. Jenks (Ed.), *Core sociological dichotomies* (pp. 363-390). London: SAGE Publications Ltd. doi: 10.4135/9781446222041.n23
- Yucel, D. (2016). Together, Forever? Correlates of Marital Well-Being. *Social Indicators Research*, 125(1), 257-269

Böcker

- Beck, U. & Beck-Gernsheim, E. (1995). *The normal chaos of love*. London: Polity Press.

Bäck-Wiklund, M., Johansson, T. (2012). *Nätverksfamiljen* (2. utg. ed.). Stockholm: Natur & Kultur.

Dahlberg, K., Dahlberg, H. & Nyström, M. (2007). *Reflective Lifeworld Research*. Lund: Studentlitteratur.

Giddens, A. (1995). *Intimitetens omvandling: Sexualitet, kärlek och erotik i det moderna samhället*. Nora: Nya Doxa.

Giddens, A. (1996). *Modernitetens följder*. Lund: Studentlitt.

Giddens, A. (1997). *Modernitet och självidentitet. Självet och samhället i den senmoderna epoken*. Göteborg: Daidalos.

Giddens, A., Sutton, P. W., & Ekerwald, H., 1948. (2014). *Sociologi* (5., rev och uppdaterade uppl. ed.). Lund: Studentlitteratur.

Ödman, P.-J. (2007). *Tolkning, förståelse, vetande. Hermeneutik i teori och praktik*. Göteborg: Nordstedts.

Elektroniska referenser

Mjöberg, J. 2011. *Innerlighetens tid. En sociologisk undersökning av intimitet och senmodernitet*. (Doktorsavhandling, Uppsala Universitet, Uppsala). Hämtad 3 april 2017 från: <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:371244/FULLTEXT01.pdf>

Vetenskapsrådet (2012). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Vetenskapsrådet. Hämtad 18 mars 2017 från: <http://www.codex.vr.se/texts/HSFR.pdf>

Bilaga 1. Intervjuguide ”Hållbar kärlek i det senmoderna samhället”

Etiska riktlinjer

Kärlekens innebörd

Kärlekens faser

Äktenskapets bästa egenskaper

Parerade hinder för äktenskapets existens

Omgivningens syn på kärleksrelationer i relation till det egna äktenskapet

Reflektion:

Inom sociologin som är min vetenskapliga disciplin menar man att mönstren för människans kärleksrelation har förändrats på flera sätt från hur det var förr till idag. Tidigare var vem vi gifte oss med ofta styrt av ekonomiska skäl och med inverkan av våra traditioner, religion och släkt- och familjeband. Flera sociologer menar att vi har en större frihet och valmöjligheter idag och att vi nu ingår i en kärleksrelation för själva kärlekens skull. Det här gör att vi måste välja vår partner om och om igen för att inga yttre band håller oss fast till varandra på samma sätt som tidigare. Samtidigt som vi har en stark tro på den sanna kärleken och en stark önskan om att få denna att hålla menar flera sociologer att våra kärleksrelationer blivit mer flyktiga och ostabila. Detta i och med att partnern endast ingår i en relation med varandra så länge det ger dem tillräckligt mycket tillfredsställelse. Vad tänker ni om detta?